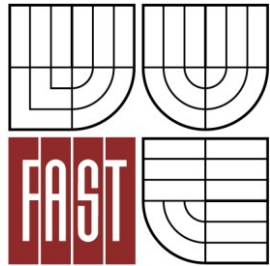

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STAVEBNÍ
ÚSTAV GEODÉZIE

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING
INSTITUTE OF GEODESY

PŘÍDĚLOVÉ PLÁNY A PŘÍDĚLOVÉ LISTINY V KATASTRU

THE ALLOTMENT PLANS AND DOCUMENTS IN CADASTRE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

PAVLA DUBOVSKÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. TOMÁŠ ŠVÁB, Ph.D.

BRNO 2014

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ FAKULTA STAVEBNÍ

Studijní program	B3646 Geodézie a kartografie
Typ studijního programu	Bakalářský studijní program s prezenční formou studia
Studijní obor	3646R003 Geodézie a kartografie
Pracoviště	Ústav geodézie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Student	Pavla Dubovská
Název	Přídělové plány a přídělové listiny v katastru
Vedoucí bakalářské práce	Ing. Tomáš Šváb, Ph.D.
Datum zadání bakalářské práce	30. 11. 2013
Datum odevzdání bakalářské práce	30. 5. 2014
V Brně dne 30. 11. 2013	

.....
doc. Ing. Josef Weigel, CSc.
Vedoucí ústavu

.....
prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc.,
MBA
Děkan Fakulty stavební VUT

Podklady a literatura

Vyhláška č. 26/2007 Sb. Vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 90/1996 Sb., a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Návod pro obnovu katastrálního operátu a převod

Zásady pro vypracování

Vytvořte přehled legislativních norem řešící přídělový operát. Porovnejte ve vybraných částech republiky přídělové plány a přídělové listiny.

Předeepsané přílohy

.....
Ing. Tomáš Šváb, Ph.D.
Vedoucí bakalářské práce

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá přidělovými řízeními. Je sestaven přehled legislativních předpisů týkajících se přidělových řízení dle časových etap, ve kterých tato řízení probíhala. Práce se zabývá dnešní evidencí a využitím přidělu. Je předvedena ukázka řešení této problematiky geometrickým plánem.

Klíčová slova

přidělové řízení, přidělový plán, první pozemková reforma, Benešovy dekrety, druhá pozemková reforma

Abstract

This thesis deals with the allotment procedures. An overview of statutory instruments regarding the allotment procedures arranged in time periods was compiled. The allotment procedure was carried out differently in different regions. The thesis deals with the contemporary register, the use of allotment. A sample of solving the subject using a survey sketch is presented.

Keywords

allotment procedure, allotment plans, the first land reform, Benes decrees, the second land reform

Bibliografická citace VŠKP

DUBOVSKÁ, Pavla. *Přídělové plány a přídělové listiny v katastru*. Brno, 2013. 56 s., 0 s příl. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav geodézie. Vedoucí práce Ing. Tomáš Šváb, Ph.D..

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Brně dne 26. 5. 2014

.....

Pavla Dubovská

Děkuji Ing. Tomáši Švábovi, Ph.D. za poskytnutí podkladů, odborné rady a vedení práce.

V Brně dne 26. 5. 2014

OBSAH

1	ÚVOD	11
2	PRVNÍ POZEMKOVÁ REFORMA	13
2.1	Záborový zákon	13
2.2	Přídělový zákon	14
2.2.1	Přídělové řízení	14
2.2.2	Rolnické nedíly	14
2.2.3	Malý přídělový zákon.....	15
2.3	Náhradový zákon	15
2.3.1	Přebrání zabraných nemovitosti	16
2.3.2	Stanovení náhrad	16
2.3.3	Prováděcí předpisy náhradového zákona.....	16
3	POVÁLEČNÝ STAV	18
3.1	Benešovy dekrety	18
3.2	Konfiskace majetku	18
3.3	Přídělová řízení	19
3.4	Příděl rodinných domků ve zkráceném přídělovém řízení	20
3.5	Zápis práv ke konfiskovaným nemovitostem	22
3.5.1	Zeměměřické podklady	23
3.5.2	Úlevy v řízení u knihovního soudu a v doplnění pozemkových knih.....	24
4	REVIZE PRVNÍ POZEMKOVÉ REFORMY	25
4.1	Předmět revize	25
4.1.1	Zbytkové statky	26
4.1.2	Výjimky z revize.....	26
4.2	Soupis pozemkového majetku	27
4.2.1	Předmět soupisu	27
4.2.2	Osoby soupisem povinné	27
4.2.3	Provádění knihovního pořádku, vyznačení revize	27
4.3	Přídělové řízení	28
4.3.1	Rozsah přídělu	28
4.3.2	Oprávnění uchazeči	28
5	DRUHÁ POZEMKOVÁ REFORMA	30
5.1	Úprava vlastnictví	30
5.2	Výkup půdy a náhrada za ni	31

5.3	Příděl půdy	31
5.4	Soupis majetku, provádění knihovního pořádku	32
6	PŘÍDĚLOVÁ ŘÍZENÍ V RŮZNÝCH REGIONECH	33
6.1	První pozemková reforma	33
6.1.1	Zeměměřičský věstník.....	33
6.1.2	Regiony.....	35
6.2	Přídělová řízení po roce 1945.....	35
6.2.1	Pohraniční oblasti.....	35
6.2.2	Velká města	37
6.3	Porovnání přídělových plánů a přídělových listin	38
6.3.1	Grafický příděl	38
6.3.2	Písemný příděl	39
7	VYUŽITÍ PŘÍDĚLOVÉHO OPERÁTU V DNEŠNÍ DOBĚ	40
7.1	Evidence přidělovaných pozemků.....	40
7.1.1	Katastr nemovitostí.....	40
7.1.2	Zjednodušená evidence	41
7.1.3	Duplicitní vlastnictví.....	41
7.2	Upřesněný přídělový plán, rekonstrukce přídělu.....	42
7.2.1	Použití upřesněného přídělového plánu	42
7.2.2	Forma a náležitosti upřesněného přídělového plánu	43
7.2.3	Rekonstrukce přídělu	44
7.3	Využití přídělu pro obnovu katastrálního operátu	44
7.3.1	Obnova novým mapováním.....	45
7.3.2	Přeprocování, převod	45
7.3.3	Pozemkové úpravy.....	46
8	VLASTNÍ ŘEŠENÉ PŘÍKLADY	47
8.1	Rozstání u Moravské Třebové.....	47
8.1.1	Přepočet starších výsledků.....	49
8.1.2	Řešení nastalé situace	50
8.2	Stašov.....	52
8.2.1	Stavba na cizím pozemku evidovaném v ZE	52
8.2.2	Řešení geometrického plánu	53
8.2.3	Neúplná evidence údajů o vlastníku	55
9	ZÁVĚR.....	57
10	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59

11	SEZNAM OBRÁZKŮ	60
12	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60

1 ÚVOD

Příděl nemovitostí je obecně považován za proces probíhající po druhé světové válce. Úprava vlastnictví formou zabrání určitých pozemků státem a jejich následné přidělení oprávněným žadatelům je ale starší.

Už po skončení první světové války byla velká poptávka po půdě hlavně na venkově a to si dala za cíl řešit nová pozemková reforma. Ta byla postavena na třech zákonech – zákon záborový, zákon přídělový a zákon náhradový. Na základě záborového zákona byly státem zabráný velké soubory pozemků patřící hlavně šlechtě, která byla ve válce poražena. Zabrané pozemky přešly dočasně do vlastnictví státu a podle přídělového zákona byly následně rozdělovány oprávněným uchazečům o příděl. Za některé nemovitosti příslušela původnímu majiteli náhrada, která se pak také promítla do ceny přídělové, kterou byli povinni přídělci za přidělené pozemky uhradit. Během tohoto procesu se měly na venkově utvořit menší ale hospodářsky samostatné rolnické usedlosti. První pozemkovou reformou dnes nazýváme období od vydání záborového zákona v roce 1919 do začátku druhé světové války v roce 1939.

Po druhé světové válce v roce 1945 vstoupily v platnost tzv. Benešovy dekrety, na základě kterých bylo odsunuto německé obyvatelstvo. Po odsunutém obyvatelstvu zůstávaly opuštěné zemědělské pozemky, prázdné domy a byty i s veškerým zařízením. Ty se pak na základě dekretů prezidenta Beneše staly majetkem státu, který je dál pod záštitou ministerstva zemědělství přiděloval oprávněným uchazečům. Průběh přidělování nemovitostí byl velmi chaotický a navíc byl řízen jen rámcovými předpisy. Polevilo se z dosud přísných podmínek zápisu vlastnického práva do pozemkových knih.

V dozvuku přídělů na základě Benešových dekretů byla v roce 1947 vyhlášena revize první pozemkové reformy, která si vzala na zřetel hlavně zbytkové statky – soubory lesních nebo zemědělských pozemků přesahujících 50 ha. Revize se měla nést v duchu hesla, že půda patří těm, kdo na ní pracují a o její vznik a prosazení se postarala komunistická strana v čele s ministrem zemědělství J. Ďurišem.

Komunistický převrat v únoru 1948 pak uvolnil cestu nové pozemkové reformě. Tu předesílal už Hradecký program představený komunisty v dubnu 1947 na schůzi rolníků v Hradci Králové. Do této doby se nová reforma setkávala s odporem nekomunistických stran pro přílišný zásah do soukromého vlastnictví. Druhá pozemková reforma, označení, které se pro tuto etapu později vžilo, navazovala na revizi první pozemkové reformy, ale hájila a podporovala komunistické záměry – kolektivizaci a scelování pozemků.

Postupný úpadek evidence vlastnických vztahů k nemovitostem dovršil zákon č. 141/1950 Sb. tzv. střední občanský zákoník, který zrušil intabulační princip. Světlym okamžikem v socialistické éře se může zdát zakládání evidence nemovitostí, při čemž byl proveden zápis vlastnictví přídělů na základě pozemkových knih a nabývacích listin občanů a organizací. Bohužel evidence nemovitostí měla za úkol evidovat stav užívací nikoli vlastnický, takže vlastnické právo bylo zapsáno pouze tam, kde nehosподаřily socialistické organizace.

Dodnes se tak musíme potýkat s nedokončenými nebo neúplnými přídělými z těchto dob. Hlavně na Moravě se přidalo k příděllovému řízení ještě scelování pozemků (započato už v době první pozemkové reformy) a to vneslo do katastrálního operátu v některých místech obrovský zmatek (Znojensko, Břeclavsko), který je dodnes předmětem mnoha vlastnických sporů. Původní příděllový operát je dnes v mnoha případech poškozen, ztracen anebo není úplný.

2 PRVNÍ POZEMKOVÁ REFORMA

Po skončení první světové války a vzniku samostatného Československa 28. 10. 1918 patřila většina zemědělské a lesní půdy šlechtě a církvi. To se nelíbilo hlavně obyvatelstvu venkova a v důsledku tohoto nepoměru začaly přibývat požadavky na vlastní půdu. Zájem na přerozdělení nemovitého majetku ale měl i stát, který nechtěl nechávat takové množství půdy v rukách šlechty.

2.1 Záborový zákon

Úprava pozemkového vlastnictví byla započata zákonem č. 215/1919 Sb. o zabrání velkého majetku pozemkového, tzv. Záborovým zákonem, kterému předcházela ještě zákon o obstavení velkostatků. Pro provedení první pozemkové reformy byl státem zabrán velký pozemkový majetek, ležící na území Československé republiky. Za velký pozemkový majetek byly považovány soubory nemovitostí, jejichž výměra náležející vlastnický jedné osobě nebo týmž spoluvlastníkům byla větší než 150 ha půdy zemědělské, nebo 250 ha půdy vůbec [1]. Takto zabraný majetek se stával majetkem státu, který si ho ponechal pro všeobecně prospěšné účely nebo ho přerozdělil vyhovujícím osobám, které stanovoval přídělový zákon. Pro řádné provedení pozemkové reformy byl zřízen pozemkový úřad, který měl na starost zábor i přiděl půdy. Nestačila-li v místě půda zabraná, mohl pozemkový úřad vyvlastnit i pozemkové soubory menší. U zabraných nemovitostí měla být v pozemkové knize uvedena poznámka o záboru, majitelům těchto pozemků mohla být také uložena ohlašovací povinnost. [1]

O náhradě za převzatý majetek, popřípadě o zabrání nemovitostí bez náhrady bylo rozhodnuto zákonem č. 329/1920 Sb. Národního shromáždění o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový (náhradový zákon). O osobách a korporacích, kterým bylo možné půdu přidělit, výměře přidělu, právech k němu a o případných omezeních práva vlastnického k přidělované půdě byla vydána podrobnější ustanovení zákonem č. 81/1920 Sb.

2.2 Přídělový zákon

Postupy a podmínky při rozdělování zabrané půdy stanovil zákon č. 81/1920 Sb. – přídělový zákon. Zabranou a převzatou půdu, pokud ji stát sám nepodržel nebo nepoužil k účelům všeobecně prospěšným, přiděloval pozemkový úřad jednotlivcům a to malým zemědělcům, domkářům, drobným živnostníkům, zaměstnancům zemědělským i lesnickým a bezzemkům, a to zvláště legionářům a příslušníkům ozbrojené moci československé, jakož i pozůstalým po těch z nich, kteří padli ve válce za vlast nebo zemřeli následkem služby válečné, a válečným invalidům a pozůstalým po vojínech, kteří padli neb zemřeli následkem služby válečné; sdružením, která se skládají z osob uvedených výše; obcím a jiným veřejným svazům; jiným osobám právnickým, ústavům a zařízením k účelům vědeckým, lidumilným a obecně prospěšným. [2]

2.2.1 Přídělové řízení

Půda mohla být přidělena do vlastnictví nebo nájmu (pachtu) a mohlo k ní být zřízeno stavební právo. Půda co do místa, jakosti a množství byla přidělována pozemkovým úřadem, který také rozhodoval o tom, zda bude půda přidělena jednotlivcům nebo sdružením či obcím. Pro jednotlivé objekty byl vyhotovován pozemkovým úřadem povšechný pracovní plán, který zahrnoval příděl požadovaný i budoucí. Plán měl být vyhotoven tak, aby z něj bylo zřejmé, jak se na půdě přidělované i okolní dosud hospodaří. Podle povšechného přídělového plánu měl být vypracován podrobný rozvrh přídělu půdy. Pokud pozemkový úřad vyslovil omezení práv k přídělu, měla být zapsána do pozemkových knih. Konečná rozhodnutí pozemkového úřadu a dohody, opatřené jeho schvalovací doložkou, rovnaly se listinám vkladným. [2]

2.2.2 Rolnické nedíly

Jednotlivcům byly pozemky přidělovány jako nedíly, tak aby na nich bylo možné samostatně hospodařit a stačily k obživě hospodáře a jeho rodiny. Bylo také možné přídělem doplnit již stávající usedlost, tak aby vyhovovala tomuto požadavku. Skutečnost, že usedlost je rolnickým nedílem měla být vyznačena v pozemkové knize a to v nadpisu listu statkové podstaty. S nedílem připadlo

přijímání i příslušenství usedlosti. Nedíl mohl být přidělen buďto jednomu vlastníkovi nebo manželům. Příděl do vlastnictví byl považován za úplatný převod a hodnota nedílu sloužila také jako základ při poplatcích za převod nemovitosti nebo poplatcích dědických. [2]

2.2.3 Malý přídělový zákon

Zákonem č. 93/1931 Sb. ze dne 27. 5. 1931, kterým se mění a doplňují předpisy o právním poměru k přidělené půdě (Malý přídělový zákon) byl přídělový zákon částečně změněn a doplněn. Malý přídělový zákon upravoval hlavně přechod vlastnického práva na jinou osobu než původního přidělce, což umožnilo za stanovených podmínek pronajímat přidělenou půdu a případně pozemky dělit. Upravena byla také doba, po kterou byli přidělci povinni hospodařit osobně na přidělených nemovitostech. Státnímu pozemkovému úřadu zde bylo uloženo řešení nedoplatků přídělových cen a náhrad nákladů s vyhotovením plánů a provedením knihovních zápisů. [4]

2.3 Náhradový zákon

První část zákona č. 329/1920 Sb. Národního shromáždění o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový (náhradový zákon) pojednává o přípravných pracích na nemovitostech určených k záboru. Pozemkový úřad měl právo vykonat na zabraném pozemkovém majetku všechny přípravné práce, které sloužily k tomu, aby byl vypracován plán pro přejímání a přidělování zabraného majetku [3]. Oznámení o převzetí nemovitosti dle záborového zákona podával pozemkový úřad soudu, u něhož byly přejímané nemovitosti zapsány. Soud měl vyznačit předpokládaný zábor v pozemkové knize poznámkou u daných nemovitostí a vlastníků měl doručit oznámení o jejich předpokládaném převzetí. Vlastník měl možnost se do třiceti dnů od doručení tohoto oznámení k záboru vyjádřit. Poznámka zamýšleného převzetí působila jako poznámka zamýšleného odepsání nemovitosti.

Osobám hospodařícím na zabírané nemovitosti měla být doručena pozemkovým úřadem výpověď z hospodaření alespoň tři měsíce dopředu. Ta měla obsahovat označení nemovitosti místním názvem, počátek a skončení

výpovědní doby a označení, že jde o výpověď danou státem za účelem skutečného převzetí dle § 13 záborového zákona. Zákon také specifikoval, za jakých podmínek mohla být nemovitost ze záboru vyjmuta.

2.3.1 Přebrání zabraných nemovitostí

Ve druhé části náhradového zákona bylo řešeno převzetí zabraných nemovitostí. Na návrh pozemkového úřadu byl u nemovitostí (u kterých bylo uvedeno poznámkou předpokládané zabrání) proveden vklad vlastnického práva pro Československý stát. Zároveň se vkladem vlastnického práva byla soudy vymazána z moci úřední všechna knihovní břemena a dluhy. Pokud již pozemkový úřad rozhodl o přidělu nemovitosti, mohl být proveden vklad vlastnického práva přímo na nabyvatele. Dnem vkladu vlastnického práva přecházelo držení, užitky a nebezpečí, jakož i veřejnoprávní povinnosti a převzatá břemena, stejně jako práva spojená s držením převzatých nemovitostí, na stát nebo nabyvatele. [3]

2.3.2 Stanovení náhrad

Část třetí se zabývala náhradou za zabraný majetek. Majetek příslušníků nepřátelských států a majetek příslušníků bývalé panovnické rodiny Habsbursko-Lotrinské byl zabrán bez nároku na náhradu, stejně tak byl přebrán i majetek nadací spočívajících na právech šlechtictví. V dalších částech zákona byly podrobnosti týkající se především stanovení ceny přejímaného majetku a způsobu, jakým měla být vyplacena. Cena přidělu placená novým nabyvatelem – přidělová cena – měla být stanovena tak, aby pokryla náklady zahrnující cenu, kterou zaplatil stát za výkup pozemku a další poplatky; každopádně tak, aby stát netratil. Při stanovení přidělové ceny měl být brán ohled na jakost, druh a polohu nemovitosti a na účel přidělu. Byly stanoveny případy, kdy mohla být přidělová cena snížena, nebo bylo možné přidělit půdu bezplatně. To se dělo především v případě, že nemovitost byla získána od původního vlastníka bez nároku na úhradu za ni od státu, ale s podmínkou bezplatného přidělu. [3]

2.3.3 Prováděcí předpisy náhradového zákona

Jak se dovídáme z dobového tisku, představovalo stanovení ceny náhradové i přidělové nemalý problém pro všechny zúčastněné. Náhradový zákon

byl (nejen za tímto účelem) doplněn a změněn dalšími prováděcími předpisy. Již zákon č. 318/1919 Sb. dával nárok pachtýřům na státem zabranou půdu (dle záborového zákona), pokud na ní nepřetržitě hospodařili a měli ji v pachtu nejméně od října roku 1901. Zákonem č. 330/1919 Sb. byl zřízen pozemkový úřad ustavený v záborovém zákoně, v tomto nařízení byly dále stanoveny jeho pravomoci a povinnosti. Jako první předpis, který upravoval samotné znění záborového zákona, byl vydán zákon č. 387/1919 Sb., následoval ho zákon č. 108/1921 Sb. Náhradový zákon byl změněn a doplněn zákonem č. 220/1922 Sb. Jelikož každý vlastník pozemkového majetku spadajícího do první pozemkové reformy byl povinen na zabírané půdě řádně hospodařit, byl k tomu vydán zákon č. 118/1920 Sb. Dle zákona č. 220/1922 Sb. pak bylo umožněno pozemkovému úřadu zkrátit dobu výpovědi z hospodaření na nemovitosti, pokud bylo zjištěno, že na ní je hospodařeno špatně. Přesnější postupy a pravidla v určování náhrady za zabraný majetek stanovil zákon č. 77/1922 Sb. Další předpisy specifikovaly například přiděl legionářům a válečným invalidům (nařízení vlády č. 117/1922 Sb.) nebo zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (nařízení vlády č. 496/1921 Sb., nařízení vlády č. 305/1922 Sb., nařízení vlády č. 318/1922 Sb., nařízení vlády č. 192/1924 Sb.).

3 POVÁLEČNÝ STAV

3.1 Benešovy dekrety

Označení Benešovy dekrety je používáno pro nařízení, která vydal prezident Edvard Beneš v exilu mezi léty 1940 až 1945, kdy nebylo možné vykonávat zákonodárnou moc, nebylo ustaveno Národní shromáždění. V roce 1946 byly ústavním zákonem č. 57/1946 Sb. tyto dekrety schváleny a prohlášeny za zákony. Vlastnických a jiných práv k nemovitostem se týkaly zejména dekret presidenta republiky č. 5/1945 Sb., o neplatnosti některých majetko-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů (ze dne 19. 5. 1945); dekret presidenta republiky č. 12/1945 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa (ze dne 21. 6. 1945); dekret presidenta republiky č. 28/1945 Sb., o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci (ze dne 20. 07. 1945); dekret presidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy (ze dne 25. 10. 1945).

3.2 Konfiskace majetku

Dle dekretu č. 12/1945 Sb. byl s okamžitou platností a bez náhrady pro účely pozemkové reformy konfiskován zemědělský majetek, jenž byl ve vlastnictví všech osob německé a maďarské národnosti, bez ohledu na státní příslušnost, zrádců a nepřátel republiky jakékoliv národnosti a státní příslušnosti. Za zemědělský majetek byla považována lesní a zemědělská půda, k ní patřící budovy a zařízení a všechna práva, která jsou s tímto spojena. [5]

Rozšíření konfiskovaného majetku bylo provedeno dekretem č. 108/1945 Sb. Na základě tohoto předpisu podléhal konfiskaci veškerý movitý i nemovitý majetek (jakož i majetková práva), který ke dni skončení německé a maďarské okupace byl ve vlastnictví fyzických osob německé nebo maďarské národnosti,

německých nebo maďarských právnických osob a fyzických nebo právnických osob, které vyvíjely nebo podněcovaly činnost proti Československé republice.

3.3 Přídělová řízení

Přídělovým řízením byl dělen zkonfiskovaný majetek, který byl pod státní správou, vyhovujícím zájemcům. První ustanovení týkající se přidělování konfiskovaného majetku byla uvedena v dekretu č. 12/1945 Sb. navazujícími předpisy k tomuto dekretu byly dekret č. 108/1945 Sb. a zákon č. 31/1947 Sb. a další vládní nařízení, která tyto předpisy prováděla.

Dekretem č. 27/1945 Sb. o jednotném řízení vnitřního osídlení byly ustaveny osidlovací úřady, které vypracovávaly nejdříve rámcové plány. Tyto plány stanovily kolik a jakých majetkových podstat (malé, střední majetkové podstaty, průmyslový majetek a velké majetkové podstaty) má být v jednotlivých místech přiděleno. Na základě těchto rámcových plánů připravovaly osidlovací úřady návrhy zvláštních přidělových nařízení, podle druhů konfiskovaného majetku. Podle zvláštních přidělových nařízení vydala vláda jednotlivá přidělová nařízení pro

- živnostenské podniky – předpis č. 106/1947 Sb.,
- rodinné domky – předpis č. 163/1947 Sb. [6]

Na podkladě rámcových plánů a přidělových nařízení byly sestavovány plány přidělové. Podle přidělových plánů byly jednotlivé majetkové podstaty přidělovány příslušným orgánem (národním výborem, zemským národním výborem nebo příslušným ministerstvem) oprávněným uchazečům za úhradu. Orgán, který rozhodl o přidělu, zaslal rozhodnutí o přidělu příslušnému Fondu národní obnovy, který vznikl na základě dekretu č. 108/1945 Sb. V rozhodnutí o přidělu bylo uvedeno, z čeho sestává přidělovaná majetková podstata, jaká jiná práva a oprávnění jsou s přidělem spojena, jaké závazky přidělcce přejímá, den, kdy bude odevzdán přidělený majetek, výše a způsob zaplacení úhrady a případná omezení nebo jiné podmínky [7]. Přídělové plány s návrhy na úhradu za přidělovaný majetek vyhotovovaly nejdříve rolnické, později přidělové komise. [7]

3.4 Příděl rodinných domků ve zkráceném přidělovém řízení

Zkrácené přidělové řízení bylo zavedeno zákonem č. 31/1947 Sb., platilo pro malé a střední majetkové podstaty, pokud nebyly přiděleny podle rámcových plánů. Pro zkrácené přidělové řízení platily mimo jiné tyto zásady:

- odpadlo zřízení přidělových komisí a vypracování přidělových plánů,
- o přidělu rozhodoval osidlovací úřad,
- rozhodnutí o přidělu vydával přidělci osidlovací úřad.

Ve vládních přidělových nařízeních pro rodinné domky i živnostenské podniky se již s tímto způsobem přidělování konfiskovaného majetku počítá a jsou zde uvedeny další zásady a podrobnosti týkající se zkráceného přidělového řízení.

Pro přehlednost jsou uvedeny pouze zásady a některé podrobnosti z vládního nařízení č. 163/1947 Sb. týkající se rodinných domků, protože řešená problematika spojená s nemovitostmi je obdobná s vládním nařízením 106/1947 Sb., které ale řeší i movitý majetek příslušející k živnostenským podnikům, což není předmětem této práce.

Domek se stavební parcelou, na které byl vystavěn a zahradou hraničící se stavební parcelou, zapsanými v jedné vložce byl považován za malou majetkovou podstatu, tudíž je dle zákona č. 31/1947 Sb. přidělován ve zkráceném přidělovém řízení. Ke konfiskovaným majetkovým podstatám náležela věcná práva zapsaná na nemovitosti, pohledávky, které měly vztah k nemovitosti, věcná břemena zajištěná na nemovitosti a peněžité závazky náležející k nemovitosti. Osidlovací úřad a Fond národní obnovy mohly z důvodů hospodářské účelnosti slučovat a rozdělovat nemovitosti, jakož i obytné domy (stavební parcely) nabídnuté přidělci a od nich převzaté. [8]

Rodinné domky byly přidělovány zejména jednotlivcům, kteří vyhovovali stanoveným podmínkám uvedeným ve vládním nařízení č. 163/1947 Sb., ve výjimečných případech bylo možné přidělit jej i právnické osobě. Na žádost uchazečů bylo možné přidělit domek i do spoluvlastnictví více uchazečů za předpokladu, že domek již společně užívají, nebo jsou dalšími spoluvlastníky

rodinní příslušníci uchazeče. (Stále ale platí podmínka, že nesmí být německé ani maďarské národnosti.)

Uchazeči o přiděl rodinného domku byli povinni - v případě, že jim domek byl přidělen - nabídnout osidlovacímu úřadu a Fondu národní obnovy svůj obytný dům nebo stavební parcelu nebo převést tyto nemovitosti do vlastnictví svého zletilého dítěte.

Přidělování rodinných domků začínalo zveřejněním rámcových plánů – které všechny nemovitosti budou předmětem přidělu; o které je možno se v případě zájmu ucházet. Uchazeči o přiděl podávali přihlášky na konkrétní dům, více domů nebo nespécifikovaný dům v oblasti. Na základě podaných přihlášek byl vypracován **návrh na přiděl**, který obsahoval, co přesně a komu je přidělováno.

PŘÍDELEK						Úhrada za přiděl												
Míst. část	Vlastník	Jméno a příjmení	Dědičná k. čp.	Číslo parcelní	Číslo katastr. listy	Způsob využití pozemku	Výměra			popisky a hodnoty Kčs	Děj. vstřep a přísl. hodnoty Kčs	celkem Kčs	odpovídá se za pozemky a budovy + kat. území (okres) Kčs	Zdrav. pojištění k úhradě Kčs	První příjma (10%) Kčs	Rozloha půdy		Poznámka
							ha	a	m ²							počet	částka Kčs	
				439		role 5	0,5	24										
				425/2		role 2	1,16	98										
				1036		role 4	74	43										
							4	24	17									
		<i>N.P.F. Státní pozemkový úřad</i>																
58	72	Schupler Bohumil	Rozstání															
		a Marie	čp. 72	758/2		role 7	6	00										
				1068		pastva 1	11	58										
				1090		role 4	1	01	20									
				1237/2		zahř. 8	50											
							1	20	11									
		<i>4. 6. 46 / Depořičky / pozice / k. čp. 72 / rozloha celkem / půdní úhrada / 100%</i>																
59	85	Bězová Marie	Rozstání															
		(-soubor-)	čp. 85	4/1	398	st.p. zahř. 2	3	76										
				398/2		role 5	1	20	70									
				552/2		hauka 4	53	76										
				552/1		role 3	1	54	71									
				758/1		role 7	10	65										
							3	12	88									
		<i>na pozemku 2. 7. 46</i>																

Obr. 1 Návrh přidělu rodinného domku v k.ú. Rozstání (zdroj: Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)

Osídlovací úřad vydal přidělci na podkladu návrhů na přiděl **rozhodnutí o přidělu**, toto rozhodnutí bylo konečné. V rozhodnutí bylo uvedeno:

- jméno, příjmení, zaměstnání a bydliště přidělce,
- z čeho pozůstává přidělová podstata,
- jaká práva jsou s přidělem spojena,
- jaké závazky přidělce přejímá,
- den, kdy bude odevzdán přidělený domek,

- výše přejímací ceny a způsob jejího zaplacení,
- případná omezení přidělce nebo jiné podmínky jemu uložené. [8]

Došlo-li ke sloučení nebo rozdělení majetkových podstat mělo to být v rozhodnutí o přidělu také uvedeno.

Vládní nařízení o přidělu rodinných domků bylo změněno a doplněno vládním nařízením č. 89/1948 Sb. a později ještě vládním nařízením č. 32/1949 Sb. Zákonem č. 18/1950 Sb. byly definitivně zrušeny osidlovací úřady a některé jejich povinnosti byly převedeny na národní výbory a Fondy národní obnovy.

3.5 Zápis práv ke konfiskovaným nemovitostem

Vlastnická a jiná věcná práva k nemovitostem se od r. 1874 vkládala do veřejných pozemkových knih, které vznikly na základě zákona č. 92/1874 z. z. Č. o založení nových pozemkových knih pro království České a o jejich vnitřním zařazení. Tyto knihy byly veřejné a byl v nich poprvé zaveden intabulační princip, tedy ztotožnění okamžiku nabytí práva s okamžikem jeho veřejné publicity. Pro vedení práv k nemovitostem v pozemkových knihách existovaly přísná a přesná formální pravidla, která zajišťovala vysoký soulad mezi evidovaným stavem a skutečností. Pozemkový katastr udržoval díky všeobecné ohlašovací povinnosti všech držitelů pozemků a vzájemné ohlašovací povinnosti mezi katastrálními měřickými úřady a knihovními soudy pozemkové knihy ve velmi dobrém stavu až do roku 1938. Po skončení druhé světové války v roce 1945 se začaly pozemkové knihy v důsledku válečných událostí rozcházet se skutečným stavem. A konfiskací majetku a následnými přidělovými řízeními se k tomu jen přispělo. [9]

Zápis práv ke konfiskovaným nemovitostem upravoval zákon č. 90/1947 Sb. o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek.

Navrhovat provedení knihovního pořádku příslušelo:

- u zemědělského majetku konfiskovaného podle dekretu č. 12/1945 Sb. Národnímu pozemkovému fondu při ministerstvu zemědělství,

- u ostatního konfiskovaného majetku (není-li uvedeno jinak) osidlovacím úřadům a Fondům národní obnovy.

V jednoduchých případech, například neměnila-li se držebnostní hranice, mohl nabyvatel přiděleného majetku požádat o provedení knihovního pořádku sám. [10]

Na návrh příslušného orgánu vyznačil soud v příslušné vložce pozemkové knihy, podle kterého předpisu nastala konfiskace daného knihovního tělesa. Navrhovatel ani účastníci přidělového řízení o tom ale nebyli zpravováni. Parcely zapsané ve vložce, ve které byla vyznačena konfiskace knihovního tělesa, mohly být zapsány do jiné vložky, aniž by byly odepsány ze složky, kde byly zapsány doposud. Tímto postupem tak vznikl chaos a prohluboval se nesoulad pozemkových knih se skutečností.

Vklad práv byl prováděn na základě rozhodnutí o přidělu (přídělových listin) ale i jiných rozhodnutí a prohlášení příslušných orgánů o přechodu konfiskovaného majetku na jiného nabyvatele. Vkladnou listinou mohl být protokol sepsaný u Fondu národní obnovy a podepsaný vlastníkem, při poskytnutí nemovitého majetku pro vnitřní osídlení nebo pozemkové úpravy související s osídlením. V rozhodnutích o přidělu mohly být uloženy nabyvateli další podmínky, tato omezení byla vložena do pozemkové knihy zároveň se vkladem vlastnického práva k přidělenému majetku, nebo dodatečně podle konečného rozhodnutí o přechodu majetku na nového nabyvatele [10]. Možné bylo konfiskovat i spoluvlastnický podíl. Došlo-li v takovém případě k dělení parcely, a pokud se spoluvlastníci na rozdělení nedohodli, rozdělil takovou nemovitost příslušný orgán. Pokud bylo rozdělení nemovitosti nemožné, nebo jen se značným znehodnocením, mohla být tato situace řešena finančním vyrovnáním.

3.5.1 Zeměměřické podklady

Při provádění knihovního pořádku u konfiskovaného majetku mohly být parcely prozatímně děleny a hranice měněny na podkladě polohopisných nástinů vyhotovených podle grafických přidělových plánů. Tyto nástiny se zpravidla vyhotovovaly pro celá katastrální území na zmenšenině katastrální mapy v měřítku 1:5000. V katastrálních územích, kde bylo předmětů měření málo, bylo možné

vyhotovit nástin pouze pro tato místa. Číslování změněných nebo nově vzniklých parcel mělo být také pouze prozatímní. K žádosti o provedení knihovního pořádku mělo být přiloženo dvojmo srovnávací sestavení, které obsahovalo potřebné údaje o konfiskovaném a přiděleném majetku podle dosavadního a nového stavu, a šlo-li při tom o rozdělení parcel nebo změnu (opravu) dosavadních hranic, měl být přiložen i polohopisný nástin dvojmo, a to pro knihovní soud a pro katastrální měřický úřad.

Na polohopisné nástiny a srovnávací sestavení mělo být nahlíženo jako na geometrické plány s tím rozdílem, že znázornění hranic a výměra změněných nebo nově vzniklých parcel ve veřejných knihách a v pozemkovém katastru měla být pouze prozatímní. Na základě polohopisných nástinů bylo možné měnit také hranice obcí a katastrálních území. V katastrální mapě se změny vyznačovaly tužkou. [10]

3.5.2 Úlevy v řízení u knihovního soudu a v doplnění pozemkových knih

Zákonem č. 90/1947 Sb. o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek se ve velké míře slevilo z nároků na vedení pozemkových knih knihovními soudy. Pro přehled je zde uvedeno jen několik příkladů. Usnesení, kterými se návrhy na přiděl schvalovaly, se sepisovaly ve zkrácené formě. O vyřízení žádosti byl zpraven jen navrhovatel, nový vlastník, katastrální měřický úřad a berní úřad, ostatní účastníci se o tom mohli dozvědět pouze z usnesení vyvěšeného na příslušné soudní desce. Nedotčené stávající, ale i nové vložky mohly být přečíslovány. Při doplňování pozemkové knihy o nemovitost, která nebyla dosud zapsána jako veřejný statek, odpadá šetření o držebnostních poměrech. Takto doplněného katastrálního operátu bylo možné využívat například pro předpis pozemkové daně.

4 REVIZE PRVNÍ POZEMKOVÉ REFORMY

Návrh revize první pozemkové reformy byl zakotven v Hradeckém programu, který vyhlásil 4. 4. 1947 komunistický ministr zemědělství Július Ďuriš na schůzi rolníků v Hradci Králové. Revizí v duchu zásady „*půda patří těm, kdo na ní pracují*“ mělo být směřováno k nové pozemkové reformě. Bylo zřejmé, že pokud bude revize schválena v takové podobě, jako ji navrhovali komunisté v čele s ministrem zemědělství, došlo by k úplnému roztržení půdního fondu. Proti komunistickému návrhu ale vystoupily nekomunistické strany a prosadily alespoň garanci 50 ha půdy, kterou nebylo možné nuceně vykoupit. [11]

Revize pozemkové reformy byla nařízena zákonem č. 142/1947 Sb. o revisi první pozemkové reformy a probíhala souběžně s řešením majetků po odsunutém německém obyvatelstvu na základě Benešových dekretů. Prováděcími předpisy revize první pozemkové reformy byly: zákon č. 44/1948 Sb., vyhláška ministerstva zemědělství č. 191/1947 Sb., vládní nařízení č. 194/1947 Sb., vládní nařízení č. 1/1948 Sb., vládní nařízení č. 91/1948 Sb., vyhláška ministerstva zemědělství č. 234/1948 Sb. V samotném zákoně nařizujícím revizi byly uvedeny i další odkazy na dřívější předpisy týkající se především první pozemkové reformy a jejího provedení.

4.1 Předmět revize

Revizi byly podrobeny pozemky, které byly původně ze záboru vyloučeny nebo propuštěny, zabraný pozemkový majetek, který doposud nebyl přidělen a velkou část tvořily další zemědělské a lesní soubory pozemků, jejichž výměra přesahovala 50 ha, které byly označovány jako **zbytkové statky**. Všechny tyto pozemky přešly do vlastnictví státu. Revizi podléhala také veškerá rozhodnutí vydaná státním pozemkovým úřadem, který byl ustaven v roce 1919 pro řešení první pozemkové reformy a zrušen v roce 1935; jako i rozhodnutí vydaná ministerstvem zemědělství, které přebralo pravomoci po státním pozemkovém úřadě. Dále podléhala revizi i rozhodnutí, která vydal pozemkový úřad pro Čechy a Moravu, který vznikl obnovením státního pozemkového úřadu v roce 1942. Provádět revizi a vydat rozhodnutí o výsledku příslušelo ministerstvu zemědělství,

které rozhodovalo podle usnesení šestičlenných revizních komisí, které byly k tomuto účelu ustaveny. [12] [13]

Náhrada za zabraný majetek byla stanovena dle náhradového zákona a za pozemkový majetek podléhající záboru pro obecné blaho byla stanovena náhrada ve výši průměrné ceny za posledních deset let, vždy ale se srážkou 20%. Každá změna vlastnických práv k pozemkovému majetku, který podléhal revizi, mohla být provedena pouze se souhlasem ministerstva zemědělství, jinak byla neplatná. [12]

4.1.1 Zbytkové statky

Zbytkové statky byly soubory zemědělských a lesních pozemků, které vznikaly ze zabraného majetku buď přidělem, směnou nebo koupí zabraných, ze záboru propuštěných anebo ze záboru vyloučených pozemků. Jejich výměra přesahovala 50 ha. Převzetí těchto nemovitostí do vlastnictví státu upravoval § 6 zákona č. 142/1947 Sb. Pozemky byly předmětem záboru, pokud původní nabyvatel směnil pozemky za pozemky hodnotnější, jejich nabývací cena byla nižší, než byla stanovena v náhradovém zákonu, dále pokud na něm už nabyvatel osobně nehospodařil, neplnil řádně podmínky stanovené v přidělu, neměl zde trvalé bydliště anebo nebyl zemědělec. Pokud v místě byl nedostatek půdy pro oprávněné uchazeče, mohl být zabrán část nebo i celý zbytkový statek. Výpověď z hospodaření na přejímaných nemovitostech byla podávána alespoň tříměsíční a mohl ji doručit okresní soud nebo ministerstvo zemědělství, popřípadě jeho orgány. Správní úřady mohly výpověď oznámit vyhláškou vyvěšenou na obecní úřední tabuli. Proti výpovědi nebylo možné se odvolat. [12]

4.1.2 Výjimky z revize

Výjimky byly vymezeny v § 16 zákona č. 142/1947 Sb., o revisi první pozemkové reformy. Revizi nepodléhal pozemkový majetek, který byl ve vlastnictví státu, svazků územní samosprávy nebo výdělkových a hospodářských družstev, jednalo se o půdu konfiskovanou podle dekretu č. 12/1945 Sb. nebo dekretu č. 108/1945 Sb., pokud byl majetek znárodněn podle dekretu č. 100/1945 Sb., nebo pokud šlo o šlechtitelské podniky, které obdržely povolení ke šlechtění dle předpisů.

4.2 Soupis pozemkového majetku

Soupis pozemkového majetku pro účely revize první pozemkové reformy byl nařízen § 3 zákona č. 142/1947 Sb., postupy a další nařízení byly pak stanoveny ve vládním nařízení č. 194/1947 Sb. Soupisem se měl zjistit stav pozemkového majetku spadající pod revizi.

4.2.1 Předmět soupisu

Předmětem soupisu byl pozemkový majetek, který byl dle záborového zákona zabrán, ale byl ze záboru vyloučen nebo propuštěn, ponechán vlastníkovi pokud byl až doposud ve vlastnictví jeho nebo jeho dědiců a zabraný majetek o kterém dosud nebylo rozhodnuto. Předmětem soupisu byly také soubory nemovitostí, které se soustředily ve vlastnictví jedné osoby i po vyhlášení záborového zákona, pokud o nich doposud nebylo rozhodnuto. Ke zjištění výjimek uvedených výše byly i tyto nemovitosti předmětem soupisu, pokud nebyly ve vlastnictví státu nebo nebyly konfiskovány dle dekretu 12/1945 Sb. nebo 108/1945 Sb. Důvod vynětí z revize musel být uveden a osvědčen v soupisové přihlášce. [14]

4.2.2 Osoby soupisem povinné

Vlastníci nebo spoluvlastníci pozemkového majetku, který se dle zákona č. 142/1947 Sb. stává předmětem revize, jsou povinni sepsat a ohlásit svůj majetek. Povinnosti soupisu podléhaly jak osoby fyzické tak právnické, pokud byly nezvěstné nebo v cizině tuto povinnost za ně přebíral uživatel nebo správce tohoto majetku. Po dohodě bylo možné převést soupisovou povinnost na toho, komu bude majetek převeden i když tato skutečnost nebyla ještě zapsána v pozemkové knize. Soupisovou povinností se rozumí podání soupisové přihlášky ministerstvu zemědělství. [12] [14]

4.2.3 Provádění knihovního pořádku, vyznačení revize

Obstarání knihovního pořádku na přidělené půdě bylo v kompetenci tehdejšího Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství. Na návrh ministerstva zemědělství mělo být vyznačeno v pozemkových knihách u

nemovitostí uvedených v soupisu, že jde o majetek, který je předmětem revize. Zápis poznámky měl být proveden knihovními soudy ve veřejných knihách na listu vlastnictví a také na listu skutkové podstaty. [12] [14]

4.3 Přídělové řízení

Pozemkový majetek, který nebyl podržen státem pro veřejně prospěšné a jiné účely, byl přidělován ministerstvem zemědělství v součinnosti s okresními a místními rolnickými komisemi oprávněným uchazečům. Místní rolnické komise byly sestaveny z oprávněných uchazečů o příděl. Zastupovaly všechny uchazeče v dané oblasti a podávaly návrhy na příděl v jednotlivých případech. Okresní rolnické komise měly odstraňovat rozpory mezi místními rolnickými komisemi a koordinovat jejich činnost. Komise zanikaly se schválením všech přidělových plánů v jejich obvodu působnosti. [13]

4.3.1 Rozsah přídělu

Majetek měl být přidělován po přednostních uchazečích hlavně držitelům nesoběstačných usedlostí a to k doplnění jejich usedlostí na samostatné, tj. usedlosti o rozloze 5 - 15 ha v závislosti na bonitě půdy v oblasti. Zemědělskou půdu bylo možné přidělit pro veřejné účely veřejnoprávním subjektům. Zemědělským výrobním družstvům bylo možné přidělit tolik půdy, co by dostal každý ze členů družstva, kdyby se o ni ucházel sám ke tvorbě soběstačné usedlosti. Po uspokojení všech oprávněných uchazečů bylo možné přidělit přebývající půdu až do dvojnásobku soběstačné usedlosti. Lesní pozemky a rybníky byly přidělovány nejčastěji státu jinak pak svazkům územní samosprávy nebo družstvům. [13]

4.3.2 Oprávnění uchazeči

Za oprávněné uchazeče byli považováni malozemědělci, zemědělství zaměstnanci, malí a střední zemědělci, jimž byla vyvlastněna půda ve veřejném zájmu např. pro stavbu cest, a zemědělská výrobní družstva k účelům společného hospodaření a potřeby jejich provozu. Tito uchazeči museli prokázat, že jsou československými státními občany, že jsou české, slovenské nebo jiné slovanské

národnosti, že pravoplatným výrokem trestního soudu pro zločin neztratili volební právo, že jsou národně i státně spolehliví a že i jejich rodinní příslušníci splňují totéž. Přednostní právo na přiděl půdy měli oprávnění uchazeči, kteří se vyznamenali a zasloužili v národě-osvobozovacím boji, zejména vojáci a partyzáni, bývalí političtí vězňové a deportovaní a jejich rodinní příslušníci i zákonní dědicové, jakož i pachtýři a rolníci poškození válkou. [12] [13]

5 DRUHÁ POZEMKOVÁ REFORMA

Cíl prosadit novou pozemkovou reformu stanovil Hradecký program. Ale již při prosazování zákona o revizi první pozemkové reformy narazili komunisté na odpor nekomunistických stran, které argumentovaly tím, že by šlo o zásah do soukromého vlastnictví. Jiná situace nastala po 25. 2. 1948, po převzetí vlády komunisty, cesta pro novou pozemkovou reformu byla volná. Nová pozemková reforma byla vyhlášena zákonem č. 46/1948 Sb. Druhá pozemková reforma, označení, které se později vžilo jako označení pro tuto etapu, navázala na revizi první pozemkové reformy a v mnohém se odkazuje na ni nebo ještě na původní předpisy první pozemkové reformy z první republiky. Především ale hájila zájmy vyhovující komunistickému řízení země – scelování pozemků, kolektivizace. [11]

5.1 Úprava vlastnictví

Předmětem zájmu této reformy byly pozemkové majetky výkonných zemědělců, které přesahovaly 50 ha včetně zastavěných ploch a pozemků sloužící zemědělství a to v součtu u všech rodinných příslušníků žijících ve společné domácnosti. Vlastnické poměry k půdě byly upraveny tak, aby půda sloužící zemědělské výrobě náležela výkonným zemědělcům, ale za předpokladu, aby nikdo neměl výrazně větší majetky, takže nastalo další přerozdělování. Státem byla zabráněna i půda, na které vlastníci sami trvale nepracovali, nebo byla ve vlastnictví právnických osob. Z půdy, která patřila spoluvlastníkům, měly být vykupovány ideální podíly.

Do druhé pozemkové reformy nebyla zahrnuta půda státní, půda patřící Jednotným svazům zemědělců (JSZ), národním podnikům (zřízených podle zákonů o znárodnění) a zemědělským výrobním družstvům a šlechtitelským podnikům s povolením od ministerstva zemědělství. Půda člena zemědělského družstva byla sečtena z podílu na pozemkovém majetku družstva, z jeho vlastní půdy a z půdy, kterou vlastnili jeho rodinní příslušníci. Přesahoval-li tento součet 50 ha, byl také podroben pozemkové reformě a to včetně části podílu ve družstvu, který byl do stanovené míry vykoupěn státem. Pozemky, které si mohl vlastník

nechat (do stanovené výměry až 50 ha) si měl vybrat sám, ale s ohledem na scelování pozemků, jiný veřejný zájem a na průměrnou bonitu půdy. [15]

5.2 Výkup půdy a náhrada za ni

Výkup půdy spadající pod novou pozemkovou reformu vedly rolnické komise ve spolupráci s JSZ. Měla být snaha o dohodu s každým vlastníkem půdy, kterou měl stát vykoupit, ta musela být ale následně schválena místním a následně okresním národním výborem. Pokud se nedospělo k dohodě, provedl rozhodnutí o výkupu na návrh místního národního výboru okresní výbor. Vypořádání práv a závazků vázajících se k vykupované půdě se mělo řídit náhradovým zákonem z roku 1920. Pravidla pro podání výpovědi z hospodaření na vykupované půdě, stejně tak jako pravidla pro chod a činnost rolnických komisí, byly obdobné jako při revizi první pozemkové reformy. Převod vlastnického práva mezi živými, reálné rozdělení spoluvlastnictví, propachtování a smluvní a exekuční zatížení půdy, která byla předmětem výkupního řízení, byly až do konečného provedení výkupu a převzetí vykoupené půdy přípustné jen se souhlasem ministerstva zemědělství; jinak byly neplatné. [15]

Náhrada za vykoupenou půdu byla stanovena podle průměrné ceny za posledních 10 let pro zemědělskou půdu opět se srážkou 20 %. Dělníkům byla za určitých podmínek srážka odpuštěna. Jelikož za zemědělskou půdu byla považována veškerá vykoupená půda s výjimkou lesa, platila tato podmínka pro drtivou většinu případů. Zvlášť byly oceňovány vinice, sady a osaměle rostoucí stromy na zemědělské půdě. O náhradové ceně rozhodoval okresní národní výbor v součinnosti s místními rolnickými komisemi a JSZ. Náhrada se měla určovat odděleně pro každou nemovitost zvlášť podle knihovních vložek. Stav nemovitosti, který posuzovaly orgány vedoucí náhradové řízení, byl promítnut na konečné náhradové ceně. Jak ceny náhradové tak přídělové vyplácel nebo přijímal jménem státu Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství. [15] [16]

5.3 Příděl půdy

Nechat si přidělit půdu mohli opět jen oprávnění uchazeči za cenu rovnající se ceně výkupu bez srážky. K oprávněným uchazečům uvedeným v předpisech

pro revizi první pozemkové reformy nově přibyli drobní pachtýři, kteří o svou půdu přišli v rámci zákona č. 139/1947 Sb., dělníci, kterým bylo možné přidělit až 0,5 ha pro stavbu domu nebo zahradu a obce a okresy, kterým mohly být přiděleny pozemky pro veřejné účely. Velikost přidělovaných pozemků (mezi 5 a 15 ha) a uplatňování přednostního práva se oproti revizi také nezměnily. Udělit uchazeči přiděl v obci, kde neměl trvalé bydliště, bylo možné, pouze nemohli-li dotyční dostat přiděl podle dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 28/1945 Sb. Přídělové řízení probíhalo opět v součinnosti ministerstva zemědělství a zástupci oprávněných uchazečů – rolnickými komisemi. Přidělená půda přecházela do vlastnictví přidělce dnem převzetí držby. Přidělce byl povinen na přidělené půdě osobně pracovat s péčí řádného hospodáře. [15] Pokud byly v obci prováděny úpravy, například podle scelovacího zákona, byli přidělci povinni podrobit svůj pozemkový majetek těmto úpravám.

5.4 Soupis majetku, provádění knihovního pořádku

Soupisem majetku byl povinen, každý vlastník půdy, která přesahovala stanovenou mez 50 ha. Soupis musel být ve dvojím vyhotovení dodán příslušnému místnímu národnímu výboru (NV) s uvedením všech práv, která byla s půdou spojena. Pokud měl vlastník námitky, musely být uvedeny již v soupisu. Osoby povinné soupisem byly stejné jako při revizi první pozemkové reformy.

Okresní výbor měl žádat knihovní soud o provedení poznámky o výkupu podle zákona č. 46/1948 Sb., pokud ale půda nebyla v pozemkové knize zapsána, anebo když se rozcházely údaje v pozemkových knihách se skutečností, byl výkup oznámen vyhláškou okresního národního výboru. Československý stát byl zaznamenán v pozemkovém katastru jako držitel vykoupené půdy s účinností ode dne provedení poznámky o výkupu v pozemkové knize, popřípadě ode dne vyhlášení vyhlášky na úřední desce okresního národního výboru. Úprava právních vztahů váznoucích k již přidělené půdě, byla opět prováděna zákonem č. 90/1947 Sb. čímž se dál prohluboval nesoulad skutečnosti a pozemkových knih. Právní jednání, písemnosti a knihovní zápisy, kterých bylo třeba k provedení nové pozemkové reformy, byly osvobozeny od poplatků, daní a dávek. [15]

6 PŘÍDĚLOVÁ ŘÍZENÍ V RŮZNÝCH REGIONECH

Pro průběh přídělového řízení byly vydány většinou pouze předběžné předpisy. Stejná situace byla i u listin, na základě kterých přídělové řízení probíhalo. Nikdy nikde nebyla stanovena jejich závazná podoba, takže v každém regionu se listina s tím samým významem a účinkem může výrazně lišit. V téměř každé obci je příděl proveden jinak.

6.1 První pozemková reforma

První pozemková reforma se dotkla hlavně šlechty. Mezi největší držitele půdy po první světové válce v roce 1918 patřili v Čechách Schwarzenbergové (cca 250.000 ha), dále rod Černínů z Chudenic, rod Colloredo – Mannsfeld, rod Habsbursko – Lotrinský nebo třeba Kinští z Vchynic (cca 50.000 – 60.000 ha). Na Moravě a ve Slezsku patřily mezi největší držitele pozemků Lichtenštejnové (cca 145.000 ha). [17]

6.1.1 Zeměměřičský věstník

Průběh první pozemkové reformy je možné sledovat z dobového tisku. Každá politická strana měla na pozemkovou reformu svůj názor, proto se v běžném tisku objevovaly často protichůdná tvrzení založená na výpovědích představitelů různých politických stran. K průběhu pozemkové reformy vydávali různí vysoce postavení úředníci a činitelé oboru svá doporučení, stanoviska a zprávy například v Zeměměřičském věstníku. Nejvíce probíraným tématem v tomto titulu bylo stanovení cen. Problém s náhradovými cenami byl způsoben nařízením náhradového zákona, že se má určit jako průměrná cena z let 1913 až 1915. To vedlo k protestům hospodářů, protože nebyl brán zřetel například na poničení půdy válkou. Ceny přídělové byly asi tři- až čtyřikrát nižší než ceny běžné, proto byla velká poptávka po přidělované půdě.

V roce 1925 píše Ing. Jaroslav Fanta , vrch. měř. rada tehdejšího státního pozemkového úřadu, v Zeměměřičském věstníku článek o stavu československé pozemkové reformy. Z něj se dozvídáme, že doposud – 5 let po začátku první pozemkové reformy – byly těžištěm dosavadních přídělových prací Čechy a

nadále se bude postupovat na Slovensko a Podkarpatskou Rus. V tomtéž článku se dočítáme, že v řádném přidělovém řízení bylo do konce roku 1924 přiděleno 377.726 ha půdy mezi 221.891 přidělců. Tato řízení se dotkla 601 vlastníků. Obr. 2 dokresluje celkovou situaci pozemkové reformy v roce 1926.

Shrneme-li shora uvedená data tabelárně, obdržíme asi následující obraz, z něhož jest též patrno, jaká výměra zabrané půdy zůstává pozemkové reformě k dispozici na rok 1926 a další dobu:		
	Zeměd. půda ha	Ostatní půda ha
1. Celková výměra zabrané půdy v Č. S. R. činí	1,229.688	2,833.376
2. Minimální nárok 1730 vlastníků na propuštění ze záboru dle §u 11. z. z.	259.500	173.000
3. Výkup dlouholetých pachtů	80.895	—
4. Příděl půdy stavební (akce S)	6.304	—
5. Příděl půdy rozptýlené (akce B)	9.301	—
6. Regulární příděl půdy	331.136	46.589
7. Prodeje dle §u 7. záb. zák.	49.918	44.787
8. Vyloučení ze záboru dle §u 3a z. z.	2.004	—
9. Ponechání dle §u 20. příděl. zákona	—	5.585
10. Akce sestátňovací	2.973	93.006
11. Proponovaný příděl půdy během r. 1925	250.000	—
12. Proponovaná akce sestátňovací v r. 1925	3.000	97.000
Úhrn	995.031	459.967
Zbývá tudíž pozemkové reformě k dispozici na r. 1926 a další dobu	234.657	2,273.409
Odečetli se od této výměry ještě ona plocha, o niž pravděpodobně bude dle dosavadní praxe všem 1730 vlastníkům více ze záboru dle §u záb. zák. propuštěno, nežli činí minimální zákonná výměra t. j. circa	43.371	14.566
zbývá tedy k dispozici počátkem r. 1926 circa	191.286	2,258.843

Obr. 2 Výřez článku ze Zeměměřičského věstníku č. 9, roč. XIII., rok 1925 (zdroj: <http://archivnimapy.cuzk.cz/zemvest/texty/Rok1925.pdf>)

Z článku Zeměměřičského věstníku z roku 1933 se dozvídáme o stavu zaknihování přidělu. K 1. září 1932 byly z 91 % hotové technické knihovací práce, právnické knihovací práce byly hotovy z téměř 67 % pro celé území ČSR. Příděly ze zkráceného přidělového řízení si ale museli nabyvatelé zapisovat na vlastní náklady, takže těchto číslech zahrnuty nejsou. [18]

čeny byly pro 66-8% všech přidělových elaborátů. Podle zemí je stav zaknihovacích prací tento:	technické	právnické
země Česká	97 %	69-4%
země Moravskoslezská	95-5%	85-3%
země Slovenská a Podkarpatoruská	77-6%	49-6%

Obr. 3 Stav zaknihování přidělu, Zeměměřičský věstník č. 1, roč. XXI, rok 1933 (zdroj: <http://archivnimapy.cuzk.cz/zemvest/texty/Rok1933.pdf>)

6.1.2 Regiony

Městys Pozořice leží asi na půli cesty mezi Brnem a Vyškovem. Pro příklad provedení první pozemkové reformy byl vybrán, protože na zdejším velkostatku měla být reforma provedena jako první na celé Moravě. Lichtenštejnský dvůr byl ale nakonec rozparcelován až v létě roku 1922. Žadatelů o půdu se přihlásilo tolik, že nebylo možné vyhovět všem a i přes tuto skutečnost rozhodl přídělový komisař o zřízení zbytkového statku. Zřízení potvrdil přes odpor obce a žadatelů o příděl i Pozemkový úřad a vznikl tak zbytkový statek o výměře 80 ha. Uvedeným důvodem byla vysoká cena budov hospodářského dvora. Proti tomuto rozhodnutí se ale vznesla tak velká vlna odporu občanů obce, že po dalších jednáních v Praze, bylo nakonec zřízení zbytkového statku zrušeno a dvůr určen k úplnému rozdělení mezi přídělce. Lichtenštejnský dvůr byl nakonec rozdělen mezi Pozořice a okolní obce a ty pak určovaly ze svého dílu příděl jednotlivým uchazečům. 28. září 1923 byl definitivní příděl zveřejněn na obecním úřadě v Pozořicích a tím přídělové řízení v obci ukončeno. [19]

6.2 Přídělová řízení po roce 1945

Po květnovém osvobození Československa nastal podle nových právních norem odsun Němců. V některých místech proběhl v celkem poklidném duchu, jinde rychle a chaoticky, tzv. divoký odsun. Z území republiky bylo v rámci poválečného odsunu donuceno odejít přes 2,5 mil. lidí, další pak byli donuceni opustit republiku v důsledku válečných událostí. Majetek po odsunutých Němcích byl zkonfiskován a ponechán státu nebo určen k přídělu.

6.2.1 Pohraniční oblasti

Z pohraničí byli někteří sudetští Němci stěhováni již před koncem války, aby byli uchráněni před válečnými událostmi. Největší odsun nastal pochopitelně až po skončení války a to od května do srpna roku 1945. Po těchto událostech zůstalo pohraničí ve velmi zdevastovaném stavu. Vesnice byly prakticky vylidněné, zůstalo nanejvýš pár jednotlivců. V bývalých Sudetech prošly přídělovým řízením zpravidla celé vesnice.

Svitavsko, ač se zdá, že je ve vnitrozemí, bylo také pokládáno za pohraničí, považujeme ho za Sudety. Na Svitavsku se za války nijak významné nebo destruktivní akce nekonaly, ale v důsledku odsunu se vylidnily továrny a tak byla velká potřeba přivést pracovní síly do podniků a obnovit co nejdříve výrobu. Prvním krokem bylo zavedení národní správy na zkonfiskovaný majetek, ta měla zajistit řádný chod hospodářství a především chránit majetek před rozkradením. Samotné osidlovací práce se na Svitavsku rozběhly na podzim roku 1945 a na začátku prosince přišli první noví osídlenci. Na začátku ledna 1946 už bylo osídleno 15 obcí moravskotřebovského okresu, přišlo 920 rodin. V okresech Litomyšl a Polička byl postup osidlovacích prací pomalejší, na podzim roku 1945 byly teprve tvořeny grafické přídělkové plány. Na Poličsku a Litomyšlsku jsou raritou v evidenci domy označené jako tzv. „bouračky“, – usedlosti do 80 m², většinou v dezolátním stavu – které se nesměly obsazovat. Nejvíce „bouraček“ bylo evidováno v k. ú. Stašov a to 36% všech domů.

Běž. čís.	PŘÍDĚLCE		Číslo parcelní	Číslo knih. vložky	Způsob vzdělávání jakostní třída	Výměra		
	Jméno a příjmení	Bydliště a ép.				ha	a	m ²
58			2372		nabudka 3			69
			2373		pastva 3			230
			3		bouřáček dům ep. 192			201
			5		dům ep. 18			245
			6		bouřáček dům ep. 183			320
			10		dům ep. 198			243
			12		gbořní místo			288
			15		bouřáček dům ep. 52			247

Obr. 4 „bouračky“ – návrh na přidělu v k. ú. Stašov (zdroj: Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)

Od jara roku 1947 rozhodlo ministerstvo zemědělství předávat usedlosti do vlastnictví formou dekretu. Na konci roku 1946 už na Svitavsku nebyly volné usedlosti. Během léta bylo dokončeno doosídlení obcí a zbylé volné nemovitosti byly určeny k demolici nebo pro Čechy a Slováky vracející se po desetiletích strávených v cizině zpět do vlasti. [20]

Pro zajímavost uvádím ještě příklad malé osady Sluková na Děčínsku, kde bylo v roce 1945 celkem 42 čísel popisných, obchod, hostinec, škola a dva rybníky. Malá vesnička, ale se vším co potřebovala ke své existenci, ještě v roce 1921 měla cca 200 obyvatel. V roce 1945 byla kompletně vysídlena a prošla přidělovým řízením. Na základě toho bylo obsazeno 21 z 41 obytných domů, zbytek převzal stát. Po delší dobu zde hospodařilo 11 přidělců, ale už v roce 1963 byla všechna hospodářství pod správou státního statku a v roce 1965 se odstěhovali poslední obyvatelé. Dnes je tato osada částí Valkeřic, jsou zde evidovány tři adresy a trvalý pobyt tu nemá přihlášený nikdo (dle údajů statistického úřadu pro rok 2011). Bohužel tento případ není ojedinělý, v pohraničních pásmech zůstalo neobydlených více obcí a osad, ze kterých dnes už nezbyly ani základy [21]

6.2.2 Velká města

Ve městech přinesl kromě zmíněného konec války a následný odsun Němců velký problém s volnými pracovními místy. Někde se zaplnily brzy, jinde se to dařilo jen pozvolna. Velkou část konfiskovaného majetku zde na rozdíl od venkova tvořily byty a bytové jednotky. Zpravidla byla po bytech mezi uchazeči velká poptávka, někde převyšoval počet přihlášek až dvakrát počet volných bytů. Ve velkých městech byl také větší počet nemovitostí zabavených vysoce postaveným kolaborantům, kteří se zde soustředili v souvislosti s vyššími říšskými institucemi.

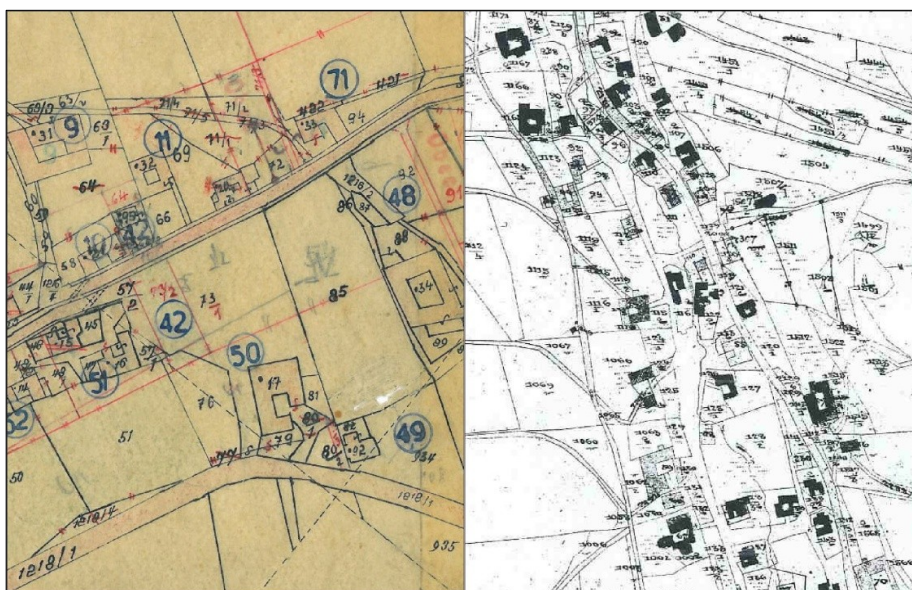
Z některých měst byli vysídleni i Němci, kteří zde žili po generace. Je to případ třeba Ústí nad Labem. Na ústecku žilo před válkou něco kolem 80 % německého obyvatelstva. Z celého okresu bylo odsunuto kolem 50.000 Němců. Soupis obyvatel v roce 1947 uvádí, že v okrese Ústí nad Labem žije pouze 3,8% Němců. Město a okolí tak prošly ve dvou poválečných letech obrovskou změnou v národnostním složení obyvatelstva. V důsledku velmi pestrého složení obyvatel města se někteří nově příchozí s novým prostředím nesžili a odcházeli zpět do vnitrozemí anebo se vraceli k původním profesím. [22]

6.3 Porovnání přidělových plánů a přidělových listin

Pro srovnání byla vybrána katastrální území Rozstání u Moravské Třebové a Stašov. Jsou od sebe vzdáleny asi 25 km, přesto jsou zde jasně patrné rozdíly.

6.3.1 Grafický přiděl

Za grafický přiděl je označován přidělový plán, který zobrazuje hranice parcel před přidělovým řízením a po něm. Pro jeho vyhotovení neexistovaly žádné konkrétní pokyny, proto se v různých místech od sebe liší kvalitou zákresu, i přesností provedení. Katastrální území Rozstání u Moravské Třebové prošlo přidělem téměř celé, přiděl je zde zakreslen do kopie původní katastrální mapy, do měřítko 1:2880. Navíc jsou nové hranice kresleny červeně podle pravítka, takže přiděl je jednoznačný a hezky čitelný. Bohužel v některých místech – k. ú. Stašov – byl přiděl zakreslován do zmenšeniny původní mapy pozemkového katastru v měřítku 1:5000. V tomto případě jsou zde ještě nešťastně vyšrafovány stavební parcely, takže přiděl se v intravilánu stává téměř nečitelný. Mnohdy je grafický přidělový plán jediným podkladem pro geometrické a polohové určení nemovitosti. Pokud byl tento plán vyhotoven na zmenšenině KM, je zcela na místě, aby body na hranicích získané z tohoto podkladu, měly nejhorší kód kvality, tedy 8 se střední souřadnicovou chybou 1 metr.

Obr. 5 Srovnání grafických přidělových plánů k. ú. Rozstání 1:2880/ k. ú. Stašov 1:5000 (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy)

6.3.2 Písemný příděl

Do písemného přídělu zahrnujeme všechny ostatní listiny, které prováděly přídělové řízení. Především návrh na příděl pozemků, který je uložen v archivu Státního pozemkového úřadu a někdy se objeví nabývací listiny, které dostávali přídělci při samotném přebrání nemovitosti. Co návrh na příděl obsahoval je uvedeno v kapitole 3.4. Byly vytvořeny tiskopisy, do nichž zápis návrhu probíhal, ale přesto se výsledné elaboráty v detailech lišily. Například v Rozstání byl návrh psán na psacím stroji, ve Stašově ručně i když pochází ze stejného roku.

PŘÍDELE						Úhrada za příděl														
Měsíc	Jedno o příděl	Dědičství a sp.	Číslo parcelní	Číslo katastr. úhrady	Způsob vymezení listiny (1914)	Výměra		příjemce a hodnota	v Kč (1914)	úhrada	v Kč (1914)	úhrada	v Kč (1914)	úhrada	v Kč (1914)	úhrada	v Kč (1914)	úhrada	v Kč (1914)	
						ha	m ²													
			430		role 5	4	58 24													
			428/2		role 2	3	38 98													
			1036		role 4	4	74 42													
						4	24 17													
58	22 Schupler Emanuel Rozstání				role 7	6	6 00													
	a Marie	sp. 72	758/2		postava 1	11	58													
			1070		role 4	1	00 20													
			1217/2		zahř. 3		00													
58			2241		ka 4	4	60													
			2243		ka 5	5	99													
			2262		ka 4	4	94													
			2327		ka 4	4	80													
			2338		ka 4	4	65													
			2339		ka 4	4	58													
			2348		ka 4	4	38													
					úhrada		205 24 70													
58	Obec Stašov		2241		ka 4	4	60													

Obr. 6 Písemný příděl k.ú. Rozstání / k. ú. Stašov (zdroj: Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)

Na konci obou písemných přídělů se shodně nachází plošné srovnání obsahující například informace o výměrách konfiskovaných dle jednotlivých dekretů (12/1945 nebo 108/1945), o výměře nekonfiskovaných nemovitostí, ověření příslušným měřickým úřadem. Ve Stašově byly navíc vedeny v evidenci tzv. bouračky, viz kapitola 6.2.1.

7 VYUŽITÍ PŘÍDĚLOVÉHO OPERÁTU V DNEŠNÍ DOBĚ

Přídělová řízení vnesly do přísně a přesně vedené evidence pozemků v pozemkovém katastru nemalý chaos. Předpisy upravující zápisy práv k přidělovaným nemovitostem do pozemkových knih byly benevolentní. Nesoulad mezi skutečností a stavem evidovaným v pozemkových knihách byl započat zákonem č. 90/1945 Sb., který zjednodušil evidenci pozemků a dovršen tzv. středním občanským zákoníkem, který už zcela zrušil intabulační princip. Jelikož na přídělový operát navazuje Evidence nemovitostí, která evidovala především vztahy užívací nikoli vlastnické, dává nám příděl, někdy jen jeho dochované torzo, možnost náhledu na vlastnické poměry po druhé světové válce.

7.1 Evidence přidělovaných pozemků

Jak bylo již řečeno, příděl nebyl řádně evidován už ve své době ani tak, jak bylo stanoveno tehdejšími předpisy (benevolentními už ve své podstatě). Dnes jsou tedy parcely, které prošly přídělovým řízením evidovány několika způsoby. Zemědělské a lesní pozemky, jejichž hranice v terénu neexistují a jsou sloučeny do větších půdních celků, se evidují do doby jejich zobrazení v katastrální mapě zjednodušeným způsobem s využitím bývalého pozemkového katastru, pozemkových knih a navazujících operátů přídělového a scelovacího řízení. [23]

7.1.1 Katastr nemovitostí

V nejlepším případě jsou parcely, které prošly přídělem zapsány v katastru nemovitostí. Z větší části se jedná o parcely zapsané jen zobrazením jejich hranic v mapě, ale s postupující digitalizací SGI (a dalšími geodetickými činnostmi) se stále častěji můžeme setkat už s hranicemi upřesněnými. Takto jsou evidovány většinou parcely, které byly přiděleny soukromým osobám. Nejčastěji jde o stavební parcely, ke kterým byla přidělována ještě zahrada, popřípadě malá polnost, vinice apod. Hranice těchto parcel mají různý původ. Hlavně domky, parcely stavební, byly přidělovány v nezměněné podobě, tak jak byly evidovány už v původním pozemkovém katastru (PK). K domku byl většinou přidělen i kus zahrady a tyto parcely vznikaly různými způsoby. Buďto prošly přídělem

nezměněné parcely PK, nebo byly existující parcely PK rozšířeny – některé hranice přidělované parcely vznikly kresbou v grafické části přídělů – a tak bylo zachováno parcelní číslo, ale změnila se výměra parcely. Poslední možností bylo vytvoření úplně nových parcel, kdy například z jedné velké parcely PK byly vytvořeny novými čarami obdélníky o přiměřené výměře a byla jim dána nová parcelní čísla.

7.1.2 Zjednodušená evidence

Zjednodušeným způsobem se dnes evidují především konfiskované nemovitosti, které zůstaly ve vlastnictví obce popřípadě státu. Obec většinou nemá zájem ani prostředky na řešení všech pozemků evidovaných v ZE ve svém obvodu a tak řeší jen nejnutnější lokální případy a čeká a spoléhá na digitalizaci nebo pozemkové úpravy. V dnešní době je pozemků evidovaných tímto způsobem čím dál méně a to nejen díky postupující digitalizaci SGI ale i jiným geodetickým činnostem probíhajících na objednávku vlastníků. U takto evidovaných pozemků se můžeme setkat s neúplnou evidencí údajů o parcele nebo vlastníku.

7.1.3 Duplicitní vlastnictví

Vlastnictví přídělů bylo zapsáno při komplexním zakládání evidence nemovitostí. Byl proveden zápis vlastnických vztahů na základě pozemkových knih a dalších nabývacích listin. V tomto procesu byla zapsána vlastnická práva k pozemkům, které nebyly v užívání socialistických organizací. Nebyla tak zapsána práva k zemědělským a lesním pozemkům, které v podstatě všechny prošly přídělem. V 90. letech velmi vzrostl zájem vlastníků o jejich pozemky, a tak začaly vyplouvat na povrch i případy duplicitního vlastnictví, na které je snazší přijít až s nástupem elektronického vedení SPI. Některá práva mohla být zanesena do evidence nemovitostí na základě zpochybnitelných nabývacích listin. V některých případech chybí listiny opravňující k vlastnictví přídělů, mohou být zničené, ztracené anebo vůbec nebyly vydány. [24]

Duplicitním vlastnictvím se zabývá § 13 zákona č. 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. Nabízí řešení dohodou mezi

vlastníky (odst. 4), nebo je řešením pověřen pozemkový úřad, proti jehož rozhodnutí se mohou dotčení odvolat k soudu (odst. 5).

7.2 Upřesněný přídělový plán, rekonstrukce přídělu

Právní základ upřesněného přídělového plánu je v § 83 katastrální vyhlášky, dále o obou procesech – rekonstrukci i upřesněném přídělovém plánu – pojednává zákon č. 139/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

7.2.1 Použití upřesněného přídělového plánu

Upřesněný přídělový plán se využívá v místech, kde dochované původní podklady přídělového řízení nemají přesnost nebo určitost dostatečnou pro katastr nebo se nezachovaly v celé úplnosti a tyto jejich nedostatky lze odstranit bez plánu. Upřesněný přídělový plán se vyhotovuje jako výsledek jednoduché pozemkové úpravy – podklad pro zobrazení přídělových pozemků do platné katastrální mapy. Jeho použití je možné tam, kde nejsou přídělené nemovitosti jednoznačně určeny, tj.

- pozemky nejsou označeny parcelními čísly podle bývalého pozemkového katastru,
- výměra je určena přibližně nebo není uvedena vůbec.

Zároveň musí být splněno, že

- podkladem pro grafickou část přídělu byla mapa bývalého pozemkového katastru a v místě dnes platná katastrální mapa je ve stejném měřítku,
- se jedná pouze o jednotlivé případy nebo o území malého rozsahu,
- hranice přídělových pozemků ani jejich částí v terénu neexistují.

Za stejných podmínek lze použít upřesněný přídělový plán, jedná-li se o digitalizovanou mapu. Plán se vyhotovuje s použitím operátu přídělového řízení a dalších podkladů dle § 74 a 75 katastrální vyhlášky. Jeho tvorba je v kompetenci Státního pozemkového úřadu. [25] [26]

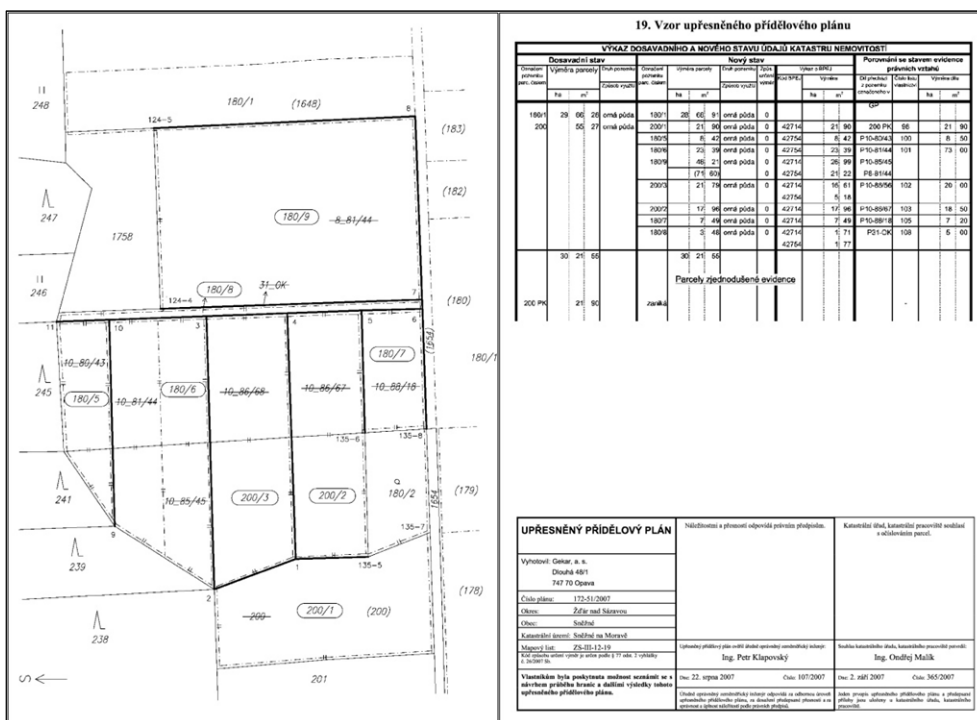
7.2.2 Forma a náležitosti upřesněného přídělového plánu

Upřesněný přídělový plán má vystihnout stav parcel katastru před a po zobrazení přídělu. Platí pro něj obdobně jako pro geometrický plán § 74 až 82 s tím, že obsahuje ve výkazu dosavadního a nového stavu údajů katastru u všech nově vznikajících parcel nebo jejich souboru stejného nabyvatele údaje podle přídělového operátu, popřípadě označení přídělového pozemku podle zjednodušené evidence, pokud se liší od označení v přídělovém operátu. Při zhotovení upřesněného plánu se postupuje obdobně jako při doplňování parcel zjednodušené evidence. [26]

V podstatě mohou nastat dva případy:

- Grafická část přídělového operátu je ve stejném měřítku, jako je v místě dnes vedená katastrální mapa. Doplnění parcel do KM pak předchází kontrola správnosti výměr dotčených parcel katastru a to jedním kontrolním výpočtem. Výměry parcel upřesněného přídělového plánu se určí dvojitým grafickým výpočtem a vyrovnají se na výměru skupiny parcel katastru nebo se určí z kartometrických souřadnic.
- Platná katastrální mapa a grafická část přídělového operátu nejsou ve stejném měřítku – příděl je zakreslen na zmenšenině mapy PK. Je tedy nutné grafickou část přídělu nejdříve transformovat do měřítka KM za pomoci vhodně zvolených a rozmístěných identických bodů.

Pokud byly parcely v přídělovém operátu označeny parcelními čísly, uvádějí se tyto původní parcelní čísla. [25]

Obr. 7 Vzor upřesněného přídělového plánu z přílohy katastrální vyhlášky (zdroj: http://www.cuzk.cz/Predpisy/Stanoviska-k-aplikaci-vyhlasky-c-26-2007/Vyhlaska_c_26-2007.aspx)

7.2.3 Rekonstrukce přidělu

Stejně jako upřesněný přidělový plán je rekonstrukce přidělových řízení v kompetenci Státního pozemkového úřadu a je zakotvena v zákoně č. 139/2002 Sb. Rekonstrukce přidělu je určení hranic přidělu v případech, kdy existují pouze neúplné, poškozené nebo nečitelné podklady nebo se podklady o přidělech nedochovaly [27]. Shodně s upřesněným přidělovým plánem je také výsledkem jednoduché pozemkové úpravy. Pro postup při rekonstrukci přidělu platí přiměřeně příslušná ustanovení zákona č. 139/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Novou legislativou, platnou od ledna 2014, je doplňování pozemků z přidělového operátu formou upřesněného přidělového plánu nebo rekonstrukcí přidělu zrušeno.

7.3 Využití přidělu pro obnovu katastrálního operátu

Při obnově katastrálního operátu (KO) je často nutné nahlížet do operátů bývalých pozemkových evidencí. V závislosti na způsobu obnovy KO se liší i

způsob a možnosti využití původních evidencí, do kterých spadá i přídělový operát.

7.3.1 Obnova novým mapováním

K obnově katastrálního operátu novým mapováním se přistoupí, pokud geometrické určení a polohové určení nemovitostí v důsledku značného počtu změn, nedostatečné přesnosti nebo použitého měřítko katastrální mapy již nevyhovuje současnému vedení katastru, popřípadě dojde-li ke ztrátě, zničení nebo k takovému poškození katastrálního operátu, že není možné nebo účelné ho rekonstruovat z dokumentovaných podkladů platného stavu [23]. V rámci nového mapování probíhá zjišťování hranic, které má za úkol zjistit stav hranic v terénu. Podkladem pro tento úkon je katastrální mapa. Zjišťovány jsou i úseky hranic pozemků evidovaných dosud zjednodušeným způsobem a podkladem pro ně musí být mapy bývalých pozemkových evidencí. Jelikož jsou pozemky, které prošly přídělem ještě některé evidovány zjednodušeným způsobem, měl by být přídělový operát součástí podkladu pro zjišťování hranic, pokud v místě přídělu proběhl. [26]

7.3.2 Přeprocování, převod

Předmětem obnovy KO přeprocováním jsou mapy, které jsou vedeny jako analogové a výsledkem je pak katastrální mapa DKM nebo KMD. Při obnově katastrálního operátu přeprocováním se provede:

- a) částečná revize katastru,
- b) doplnění pozemků dosud evidovaných zjednodušeným způsobem do obnovovaného souboru geodetických informací,
- c) oprava zjištěných chyb v katastru,
- d) porovnání souladu mezi souborem popisných a souborem geodetických informací,
- e) nový výpočet výměr dílů BPEJ. [26]

Ve zjednodušené evidenci jsou evidovány i parcely s původem z přídělu. V návodu na obnovu KO a převod je definováno, že přeprocování má probíhat i za využití podkladů bývalých pozemkových evidencí. Tudíž by měl být v místech, kde

příděl proběhl, pro přepracování využít. Ovšem v případě, že nejsou k dispozici přesnější a kvalitnější podklady pro řešení daného problému.

Převod se provede v katastrálních územích, kde je vyhotovena a vedena analogová mapa s číselným vyjádřením bodů polohopisu souřadnicemi v S-JTSK [28]. Pro převod se opět mají využít i operáty bývalých pozemkových evidencí. To dává možnost využití přídělového operátu pouze v případě doplnění hranic pozemků evidovaných dosud zjednodušeným způsobem. Souřadnice podrobných bodů polohopisu KM se získají převzetím z registru souřadnic, přepočtem ZPMZ a nebo vektorizací rastrových obrazů. Je tedy teoreticky možné pro doplnění pozemků ZE využít příděl, ale je to poslední možnost – získání souřadnic vektorizací.

7.3.3 Pozemkové úpravy

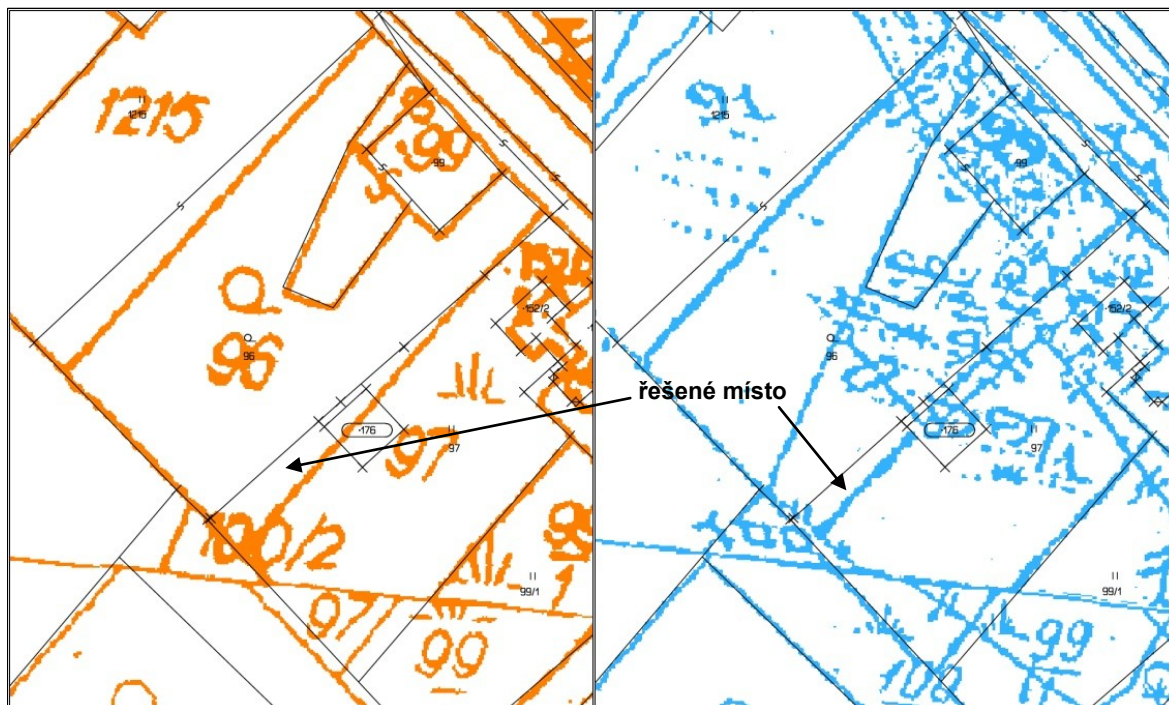
Pozemkovými úpravami se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech původní pozemky zanikají a zároveň se vytvářejí pozemky nové, k nimž se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako neopomenutelný podklad pro územní plánování. [27]V některých místech je nezbytně nutné provést upřesnění přídělů nebo rekonstrukci přídělových řízení. Jak již bylo řečeno v kapitole č. 7.2, je jak upřesněný přídělový plán, tak rekonstrukce přídělu výsledkem jednoduchých pozemkových úprav. Jelikož nejsou pozemkové úpravy tématem této práce, nebude zde téma více rozvedeno.

8 VLASTNÍ ŘEŠENÉ PŘÍKLADY

Pro ucelení problematiky přidělových plánů a hlavně jejich využití v rámci katastrálního operátu v dnešní době uvádím dva příklady spojené s touto problematikou. Příklady jsou reálné (měřené a řešené) případy z geodetické praxe.

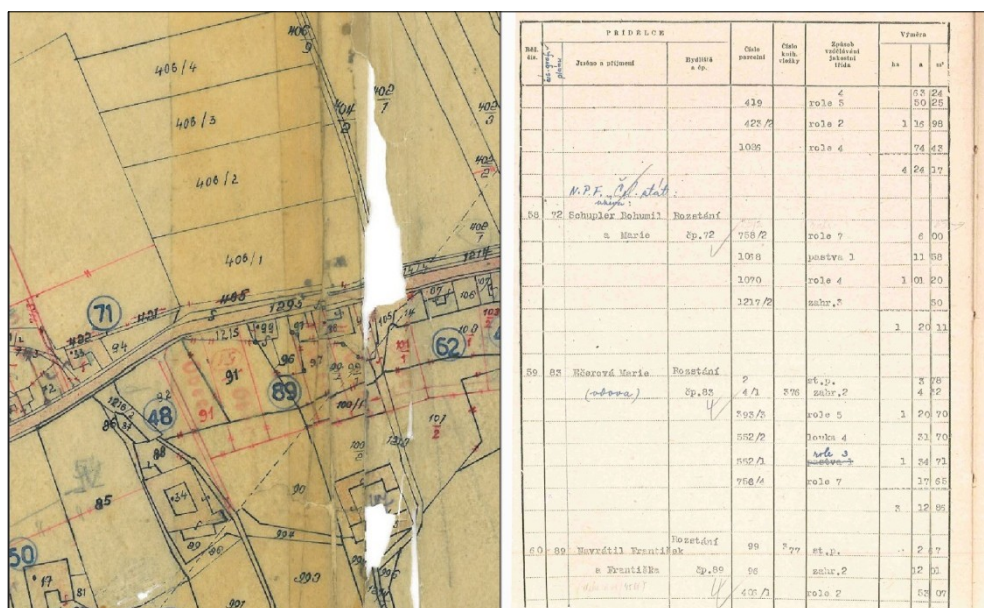
8.1 Rozstání u Moravské Třebové

V k. ú. Rozstání u Moravské Třebové si vlastník objednal geometrický plán pro vyznačení budovy v katastru. Objednatel chtěl do katastru zanést nově postavenou garáž. Přitom byl zjištěn nesoulad mezi skutečným stavem a stavem evidovaným v katastru nemovitostí na hranici mezi parcelou č. 97, na které měla stát garáž a sousední parcelou č. 96. Po zaměření skutečného stavu v terénu a jeho nasazení na rastr je posun zmíněné hranice zřejmý – viz Obr. 8. Oranžový podklad je rastr katastrální mapy, ale protože v ní není dobře vyřešen styk mapových listů, uvádím i skutečný stav na rastru PK (modrý rastr). V rastru PK je již zakreslen přiděl.

Obr. 8 Skutečný stav + rastr KM (oranžový) / Skutečný stav + rastr PK (modrý)

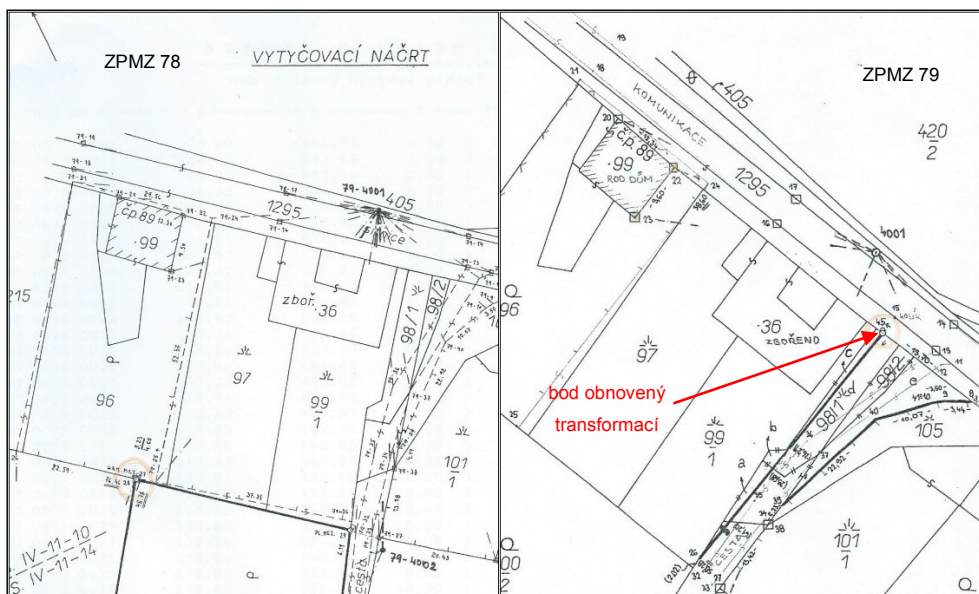
Po tomto zjištění byla snaha vyhledat všechny výsledky dosavadních zeměměřických činností (VDZČ) v těchto místech a pokusit se je zrekonstruovat. Při tom bylo zjištěno, že parcely byly předmětem přidělového řízení po druhé světové válce. Příklad byl zakreslen do kopie mapy PK (1:2880) a parcely řešené v tomto případě jsou již **evidovány v KN**. Námi dotčené parcely č. 96, 97 existovaly už před přidělovým řízením, ale v rámci něho byl **změněn jejich tvar a výměra** (nové hranice = červené čáry). Pro úplnost dokládám i písemnou část přidělového řízení na parcele 96. Tzv. písemný příděl je kopie z návrhu přídělu pozemků a budov.

Obr. 9 Grafický příděl / Písemný příděl (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy/ Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)

8.1.1 Přepočítání starších výsledků

Jak je vidět z výsledků z nedávné doby (1999, 2000), již v činnostech předchozích byl zjištěn posun oplocení v terénu proti stavu evidovanému v KN.

Obr. 10 VDZČ, na kterých je zřejmý nesoulad (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy)

Rekonstrukcí ZPMZ 79, které bylo v místním systému, byl obnoven jeden bod (79-45) a to transformací přes identické body zaměřené v terénu.

== 65 Transformace helmertova

	Yg/Ym	Xg/Xm
1: 1330 0112 0027	583824.46	1101764.04
m: 1330 0079 0020	118.03	452.36
2: 1330 0112 0026	583816.30	1101773.07
m: 1330 0079 0022	116.43	464.55
3: 1330 0112 0025	583823.28	1101779.40
m: 1330 0079 0023	125.87	465.69
4: 1330 0154 0010	583877.98	1101844.58
m: 1330 0079 0043	207.97	487.74
5: 1330 0154 0011	583849.33	1101864.56
m: 1330 0079 0042	195.96	520.61
6: 1330 0112 0004	583759.54	1101831.34
m: 1330 0079 0005	103.26	544.76
7: 1330 0112 0002	583746.03	1101844.98
m: 1330 0079 0001	100.00	563.71

Odchyly transf.:	Vy =	Vx =	Sxy =	
1: 1330 0112 0027	0.06	-0.01	0.04	do Mxy
2: 1330 0112 0026	-0.07	0.04	0.06	do Mxy
3: 1330 0112 0025	0.04	0.04	0.04	do Mxy
4: 1330 0154 0010	0.01	-0.07	0.05	do Mxy

5: 1330 0154 0011	-0.00	0.02	0.01	do Mxy
6: 1330 0112 0004	-0.01	-0.02	0.02	do Mxy
7: 1330 0112 0002	-0.02	0.00	0.02	do Mxy

Sřední chyba transformace : 0.04
 Kód kvality: 3 Mxy = 0.14
 Odchyly dle KatV ve znění č.164/2009, body přílohy 13.7 až 13.9
 Celkem bodů: 7 z toho do Mxy: 7 do Uxy: 0 přes Uxy: 0 % do Uxy: 100
 Transformační koeficienty

A[1,1] = 0.8196851060 A[1,2] = -0.5723767573
 A[2,1] = 0.5723767573 A[2,2] = 0.8196851060
 Posun Y = 583986.69 Posun X = 1101325.68
 Měřitko = 0.9997493812

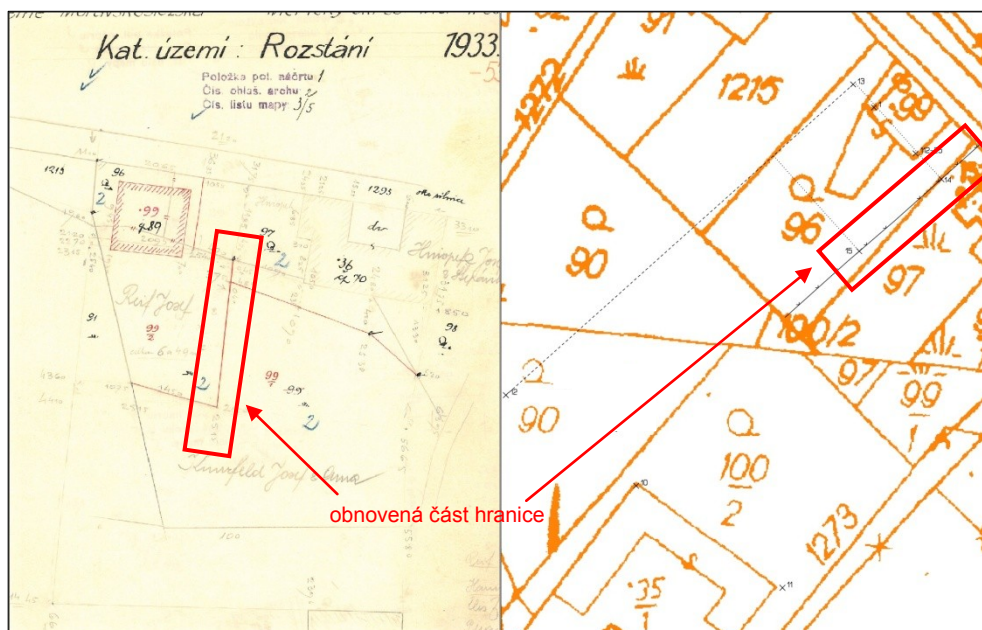
Vzorec: $Y_n = \text{PosunY} + A[1,1] \cdot Y_s + A[1,2] \cdot X_s$

Vzorec: $X_n = \text{PosunX} + A[2,1] \cdot Y_s + A[2,2] \cdot X_s$

Z: 1330 0079 0045 108.70 509.53 3

Do: 1330 0079 0045 583784.15 1101805.55 3

Přepočtem dalšího náčrtu z roku 1933 byla obnovena část řešené hranice mezi tehdejšími parcelami.

Obr. 11 Náčrt z roku 1933 (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy) / Rekonstrukce části hranice na podkladu KN

Přepočet byl proveden z původní ortogonální metody v náčrtu z roku 1933. Nejdříve byla obnovena přímka, ze které jsou konstruovány body řešené hranice, tu tvoří pomocné body 12 a 13. Bod 12 byl zrekonstruován z bodů 10, 11 – rohy budovy st. 35/1; bod 13 byl obnoven z bodů 1 a 112-25 – rohy budovy st. 99. Všechny body použité pro přepočet byly zaměřeny v terénu. Ortogonální metodou z pomocné přímky mezi body 12, 13 byly získány body na zájmové hranici 14 a 15, které vychází do vzdálenosti 0,10 m od zaměřeného oplocení. Parcela č. 96 prošla přidělovým řízením. Bylo zachováno parcelní číslo, ale v grafickém přidělovém plánu byly dokresleny nové hranice (viz **Obr. 9**), takže se výměra i tvar parcely změnily. Z tohoto stavu je možné usoudit, že hranice, která byla mezi parcelami v roce 1933 tvořena plotem, se dodnes nezměnila a hranice vzniklá v přidělovém řízení nebyla nikdy přenesena do terénu.

8.1.2 Řešení nastalé situace

Jelikož vlastníci až dosud uznávali stav dřívější a dohodli se i na změně v katastru, nabízí se možnost upřesnit stávající hranici. To by bylo možné na základě § 85 odst. 5 katastrální vyhlášky. Ta povoluje upřesnit hranici evidovanou

v katastru jen jejím zobrazením v mapě pouze do vzdálenosti dvojnásobku k , kde k se vypočte jako $\sqrt{2}$ násobek základní střední souřadnicové chyby stanovené podle kódu kvality bodu s nižší přesností, což je v našem případě $m_{xy} = 1,00 \text{ m}$, takže $k = 2 * \sqrt{2} * 1,00 \text{ m} = 2,83 \text{ m}$. V našem případě ale hranice uhýbá až o 4,68 metru takže touto cestou to vyřešit nelze. A z tohoto důvodu nastává stav, kdy zaměřovaná garáž stojí z části na pozemku jiného vlastníka.

8.2 Stašov

Vlastník si objednal v k. ú. Stašov geometrický plán pro vyznačení budovy – zahradní chatky – v katastru. Na stavbu chaty měl objednatel vydáno stavební povolení s uvedenou parcelou 103, kterou koupil od obce.

8.2.1 Stavba na cizím pozemku evidovaném v ZE

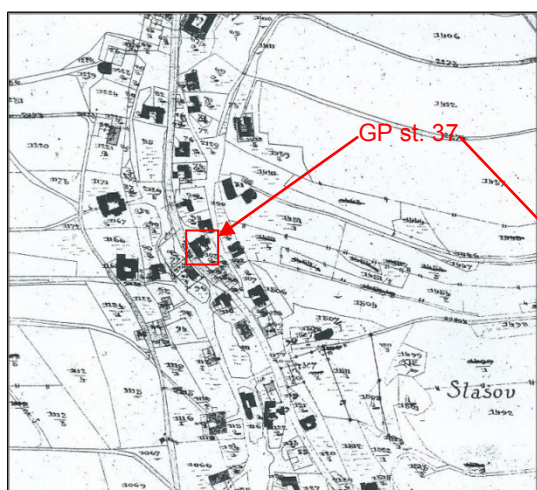
Vedení obce nabyvateli při koupi jeho novou parcelu špatně vyznačilo jako celou parcelu KN 103 v kopii platné katastrální mapy v měřítku 1:2880. Jelikož parcela vedená v KN pod číslem 103 není zapsaná na listu vlastnictví, nemohla být předmětem kupní smlouvy. Předmětem kupní smlouvy se tak stala parcela GP 103, zapsaná původně ve vlastnictví obce LV 1001 (viz **Obr. 12**).

Obr. 12 Rastr KM / Rastr PK / Vlastnické poměry na parcele KN 103

Tohoto nesouladu si nevšiml ani stavební úřad, který vydával povolení ke stavbě. Další možností kdy na to stavebník mohl přijít, bylo při vytyčení prostorové polohy budoucí chaty v terénu. Osazení stavby v terénu ÚOZI ale nebylo vůbec provedeno. Z této nedbalosti vznikla situace, kdy objednatel má stavbu na cizím pozemku.

A jak to souvisí s tématem, přidělu? Všechny parcely „pod“ parcelou KN 103 jsou dnes **evidované ve zjednodušené evidenci** a mají původ právě v přidělu – označení parcel **GP**. Příděl je, jak je vidět, opět zakreslen do kopie mapy pozemkového katastru (**Obr. 13**), zachovala se jen černobílá reprodukce. Parcely se od předchozího případu v Rozstání liší tím, že jsou jednak stále evidovány zjednodušeným způsobem a pak také tím, že celé parcely původního pozemkového katastru, tak jak byly evidovány, prošly přidělovým řízením bez změny geometrického a polohového určení. Proběhla tedy **pouze změna vlastníka**, nikoli tvaru ani výměry parcely. Na kopii z návrhu na přiděl pozemků a budov – písemném přidělu – vidíme zápis o přidělu parcely st. 37.

PŘÍDĚLCE				Výměra	
Značka a příjmení	Bytíště a šp.	Číslo parcelní	Číslo katastr. vložky	Způsob využití a druh užití	ha a m²
		8342		zahradka 3	69
		2373		pastva 3	250
		4		obrný 48	2,07
		5		obrný 48	2,45
		6		obrný 113	3,20
		10		obrný 178	2,63
		11		obrný 178	2,28
		15		obrný 52	2,47
		17		obrný 62	3,67
		18		obrný 57	1,83
		29		obrný 81	2,27
		33		obrný 62	1,73
		34		obrný 66	2,46
		37		obrný 66	2,46
		38		obrný 66	1,85

Obr. 13 Příděl parcely GP st. 37: Grafická / písemná část přidělu (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy/ Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)

8.2.2 Řešení geometrického plánu

Protože objednatel chtěl vyznačit do katastru nově postavenou chatku, byl vyhotoven geometrický plán pro vyznačení budovy v katastru. Ze zaměření skutečného stavu je patrné (viz **Obr. 14**), že minimálně větší část budovy bude ležet v parcele GP st. 37, kterou vlastní obec.

Z katastru byl poskytnut pro vyhotovení GPI zpřesněný rastr, který ale v době původního řešení tohoto případu ještě neexistoval. Hranice parcely GP st. 37 byly převzaty ze zpřesněného rastru a dále upřesněny přepočtem VDZČ. Vzdálenost mezi hranicí parcely GP st. 37 a hranicí nové stavební parcely ležící

v GP 103 je maximálně 1 metr, což je hodnota střední chyby lomového bodu parcely GP st. 37.

Obr. 14 GPI + zpřesněný PK rastr

Pro porovnání uvádím původní řešení (viz Obr. 15). Tento geometrický plán je vyhotoven podle nových předpisů (platných od 1. 1. 2014), proto jsou nové hranice uvedeny červeně. Z obr. 11 je patrné, že geodet, který řešil tento případ v praxi, dospěl k jinému závěru, než je uveden v této práci – celá nová stavební parcela leží v GP st. 37. Jelikož rozdíl ve výměře parcely GP st. 37 i rozdíl v poloze severovýchodní hranice je v dovolených odchylkách pro práci v KN uvedených v příloze č. 14.9 katastrální vyhlášky, jsou obě řešení v pořádku. Případ je dnes už v této podobě zapsán v KN.

Obr. 15 Výřez původního Gpl (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy)

8.2.3 Neúplná evidence údajů o vlastníkovi

Při řešení tohoto případu byla zjištěna nesrovnalost v evidenci údajů o vlastníkovi parcely GP st. 40, která se nachází „pod“ KN 103 a na jejíž části je dnes postavena chata. V katastru se dle § 10 katastrální vyhlášky evidují tyto údaje o vlastníkovi (fyzické osobě):

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu fyzické osoby, popřípadě adresa bydliště v cizině, nemá-li trvalý pobyt na území České republiky,
- b) rodné číslo fyzické osoby,
- c) označení absolventa vyšší odborné školy, akademický titul, stavovské označení, jiný titul absolventa vysoké školy, označení „docent“ nebo „profesor“ (dále jen „titul“) nebo vědecká hodnost, je-li součástí údaje o vlastníkovi nebo oprávněném z jiného věcného práva, pokud je uvedeno v listině, která je podkladem k zápisu práva. Titul nebo vědecká hodnost se uvádějí ve zkratce, pokud je stanovena zvláštním právním předpisem [4]

Informace o pozemku	Informace o pozemku
Parcelní číslo: st. 40	Parcelní číslo: 103
Obec: Stašov [578801]	Obec: Stašov [578801]
Katastrální území: Stašov [755320]	Katastrální území: Stašov [755320]
Číslo LV: 85	Číslo LV: 267
Výměra [m ²]: 144	Výměra [m ²]: 430
Typ parcely: Parcela zjednodušené evidence	Typ parcely: Parcela zjednodušené evidence
Zdroj parcely ZE: Přídělový plán nebo jiný podklad	Zdroj parcely ZE: Přídělový plán nebo jiný podklad
Vlastníci, jiní oprávnění	Vlastníci, jiní oprávnění
Vlastnické právo	Vlastnické právo
Müllerová Marie, Svitavy	Gloser Petr, Palackého nám. 160, Polička-Město, 57201 Polička
Způsob ochrany nemovitosti	Způsob ochrany nemovitosti
Nejsou evidovány žádné způsoby ochrany.	Nejsou evidovány žádné způsoby ochrany.
	Seznam BPEI

Obr. 16 Porovnání evidence údajů o vlastníkově (zdroj: <http://nahlizeni.dokn.cuzk.cz/VyberParcelu.aspx>)

V našem případě, jak je patrné z Obr. 16, je u vlastníka parcely GP st. 40 evidováno pouze jméno, příjmení a místo bydliště, nikoli celá adresa. Zda je evidováno rodné číslo není možné doložit, protože nebylo zažádáno o výpis z listu vlastnictví, pravděpodobně ale evidováno není, jinak by bylo možné doplnit adresu. Tento nesoulad byl zjištěn v on-line nahlížení do KN, při zjišťování informací o parcele, které byly důležité pro zjištění vlastnických vztahů evidovaných na parcele KN 103.

9 ZÁVĚR

Na začátku řešení historického vývoje přídělového řízení musely být shromážděny legislativní předpisy týkající se této problematiky. To nebylo vždy jednoduché, protože k téměř všem předpisům existují další prováděcí nebo doplňující předpisy, které bylo také nutno prostudovat. Znalost historických souvislostí a legislativy je důležitá pro lepší pochopení tehdejší (i dnešní) situace. O provádění pozemkové reformy v období první republiky se nejobektivněji dá informovat z dobového odborného časopisu Zeměměřičský věstník. Tehdejší tisk byl ovlivněn politickými názory, proto se zprávy v něm o průběhu a plnění reformy rozcházely se skutečností a byly velmi často protichůdné. Lepší představu o provádění přídělu v poválečném období dokreslují podrobnosti a průběh přídělových řízení vedených v různých místech republiky. Při porovnání grafického i písemného přídělu ve dvou různých obcích je zřejmé, že provedení přídělu lišilo jak v grafické, tak v písemné části přídělu. V jedné obci je přídělový plán vyhotoven na kopii mapy původního pozemkového katastru, ve druhé obci je proveden na její zmenšenině. Pro písemný operát existovaly tiskopisy, takže forma je téměř shodná, ale v jedné obci byl v tom samém roce vzniklý spis psán na stroji, ve druhé ručně. Někdy se v přídělovém operátu objevují například poznámky k nemovitostem („bouračky“), které se váží pouze k danému místu.

V dnešní době je stále možné se s přídělem setkat při řešení nejrůznějších geodetických úkolů. Může to být při řešení geometrického plánu na parcele, která prošla přídělem, při vytyčení vlastnické hranice parcely z přídělu, nebo třeba při obnově katastrálního operátu. Parcely, které prošly přídělovým řízením, se dnes evidují dvěma způsoby, buď je parcela evidována přímo v katastru, nebo stále ještě zjednodušeným způsobem. Parcel pocházejících z přídělu evidovaných ve zjednodušené evidenci stále ubývá díky postupující digitalizaci a dalším geodetickým činnostem v katastru nemovitostí. U některých parcel je možné se setkat s duplicitním vlastnictvím, které má na svědomí (většinou) komplexní zakládání evidence nemovitostí při čemž byla zapisována vlastnická práva k přídělu. Tyto případy se začaly objevovat ve větší míře až s digitalizací SPI.

Přesnost a preciznost provedení se liší co do místa a tvůrce grafické části přídělů. Nejlepší přesnost mají příděly, jejichž nové hranice jsou kresleny podle pravítka nejlépe tuší a na kopii katastrální mapy. V jiných místech je možné se setkat s přídělem, který někdo kreslil do zmenšeniny tehdejší katastrální mapy neořezanou pastelkou „od ruky“. I takto vytvořené podklady tvoří v některých případech jediné geometrické a polohové určení nemovitosti a je proto zcela na místě bodům vzniklým na tomto podkladu přiřadit nejhorší kód kvality.

Správu přídělů má dnes v kompetenci Státní pozemkový úřad, kterému v tom pomáhají příslušná katastrální pracoviště, v jejichž archivech jsou příděly zpravidla uloženy. V mnoha případech je dochováno pouze torzo těchto dokumentů, jsou poškozené, zničené nebo úplně chybí. I v těchto podkladech je geodet nucen hledat, aby dokázal zrekonstruovat vývoj událostí na parcele.

10 SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

JSZ	Jednotný svaz zemědělců
NV	Národní výbor
SGI	soubor geodetických informací
SPI	soubor popisných informací
ČSR	Československá republika
PK	Pozemkový katastr
ZE	Zjednodušená evidence
KM	katastrální mapa
KN	katastr nemovitostí
ZPMZ	záznam podrobného měření změn
VDZČ	výsledek dosavadní zeměměřické činnosti
Gpl	geometrický plán
GP	grafický příděl
LV	list vlastnictví
KO	katastrální operát
ÚOZI	úředně ověřený zeměměřický inženýr

11 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Návrh přidělu rodinného domku v k.ú. Rozstání (zdroj: Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)	21
Obr. 2 Výřez článku ze Zeměměřičského věstníku č. 9, roč. XIII., rok 1925 (zdroj: http://archivnimapy.cuzk.cz/zemvest/texty/Rok1925.pdf).....	34
Obr. 3 Stav zaknihování přidělu, Zeměměřičský věstník č. 1, roč. XXI, rok 1933 (zdroj: http://archivnimapy.cuzk.cz/zemvest/texty/Rok1933.pdf).....	34
Obr. 4 „bouračky“ – návrh na přidělu v k. ú. Stašov (zdroj: Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)	36
Obr. 5 Srovnání grafických přidělových plánů k. ú. Rozstání 1:2880/ k. ú. Stašov 1:5000 (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy)	38
Obr. 6 Písemný přiděl k.ú. Rozstání / k. ú. Stašov (zdroj: Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)	39
Obr. 7 Vzor upřesněného přidělového plánu z přílohy katastrální vyhlášky (zdroj: http://www.cuzk.cz/Predpisy/Stanoviska-k-aplikaci-vyhlasiky-c-26-2007/Vyhlska_c_26-2007.aspx).....	44
Obr. 8 Skutečný stav + rastr KM (oranžový) / Skutečný stav + rastr PK (modrý) ..	47
Obr. 9 Grafický přiděl / Písemný přiděl (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy/ Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)	48
Obr. 10 VDZČ, na kterých je zřejmý nesoulad (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy)	49
Obr. 11 Náčrt z roku 1933 (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy) / Rekonstrukce části hranice na podkladu KN	50
Obr. 12 Rastr KM / Rastr PK / Vlastnické poměry na parcele KN 103	52
Obr. 13 Příděl parcely GP st. 37: Grafická / písemná část přidělu (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy/ Státní pozemkový úřad, Krajský úřad pro Pardubický kraj, pobočka Svitavy)	53
Obr. 14 GPI + zpřesněný PK rastr	54
Obr. 15 Výřez původního Gpl (zdroj: Katastrální pracoviště Svitavy)	55
Obr. 16 Porovnání evidence údajů o vlastníkovi (zdroj: http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/VyberParcelu.aspx)	56

12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Československá republika. Zákon č. 215/1919 Sb. Národního shromáždění o zabrání velkého majetku pozemkového. In: *Sbírka zákonů*. 16. 4. 1919, 43/1919. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/z2.htm>
- [2] Československá republika. Zákon č. 81/1920 Sb. Národního shromáždění, kterým se vydávají po rozumu §u 10 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., ustanovení o přidělu zabrané půdy a upravuje se poměr ku přidělené půdě (Zákon přidělový). In: *Sbírka zákonů*. 30. 1. 1920, 16/1920. Dostupné z: [http://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=1661&Section=1&IdPara=1&ParaC=2](http://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=1661&Section=1&IdPara=1&ParaC=2)
- [3] Československá republika. Zákon č. 329/1920 Sb. Národního shromáždění o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový (zákon náhradový). In: *Sbírka zákonů*. 8. 4. 1920, 63/1920. Dostupné z: [http://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=1910&Section=1&IdPara=1&ParaC=2](http://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=1910&Section=1&IdPara=1&ParaC=2)
- [4] Československá republika. Zákon č. 93/1931 Sb., kterým se mění a doplňují předpisy o právním poměru k přidělené půdě (Malý přidělový zákon). In: *Sbírka zákonů*. 27. 5. 1931, 44/1931. Dostupné z: [http://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=5247&Section=1&IdPara=1&ParaC=2](http://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=5247&Section=1&IdPara=1&ParaC=2)
- [5] Československá republika. Dekret presidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. In: *Sbírka zákonů*. 21. 6. 1945, 7/1945. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1945-12>
- [6] Československá republika. Zákon č. 31/1947 Sb., o některých zásadách při rozdělování nepřátelského konfiskovaného majetku, konfiskovaného podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy. In: *Sbírka zákonů*. 14. 2. 1947, 16/1947. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-31>
- [7] Československá republika. Dekret presidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy. In: *Sbírka*

- zákonů.* 25. 10. 1945, 48/1945. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1945-108>
- [8] Československá republika. Vládní nařízení č. 163/1947 Sb., o přidělu konfiskovaných rodinných domků (přídělové nařízení pro rodinné domky). In: *Sbírka zákonů.* 2. 9. 1947, 78/1947. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-163>
- [9] Stručná historie pozemkových evidencí. ČÚZK - *Státní správa zeměměřičtví a katastru* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/Katastr-nemovitosti/O-katastru-nemovitosti/Historie-pozemkovych-evidenci.aspx>
- [10] Československá republika. Zákon č. 90/1947 Sb., o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek. In: *Sbírka zákonů.* 8. 5. 1947, 43/1947. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-90>
- [11] KOŤÁTKO, Dr Ing. Jiří. *Pozemková reforma v Československu*. Praha: Ministerstvo informací a osvěty, 1949.
- [12] Československá republika. Zákon č. 142/1947 Sb. o revisi první pozemkové reformy. In: *Sbírka zákonů.* 11. 7. 1947, 65/1947. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-142>
- [13] Československá republika. Vládní nařízení č. 1/1948 Sb., kterým se provádějí některá ustanovení zákona o revisi první pozemkové reformy. In: *Sbírka zákonů.* 7. 1. 1948, 1/1948. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-1>
- [14] Československá republika. Vládní nařízení č. 194/1947 Sb., o soupisu pozemkového majetku pro revisi první pozemkové reformy a o jejím vyznačení ve veřejných knihách. In: *Sbírka zákonů.* 18. 11. 1947, 92/1947. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-194>
- [15] Československá republika. Zákon č. 46/1948 Sb. o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě). In: *Sbírka zákonů.* 21. 3. 1948, 21/1948. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-46>

- [16] Československá republika. Vládní nařízení č. 192/1949 Sb., kterým se provádějí některá ustanovení zákona o nové pozemkové reformě. In: *Sbírka zákonů*. 12. 7. 1949, 57/1949. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1949-192>
- [17] Největší feudálové - držitelé půdy v roce 1918. In: *Ptejte se knihovny* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/uloziste/aba001/2007-2009/nejvetsi-feudalove-drzitele-pudy-v-roce-1918>
- [18] Zeměměřičský věstník. *Archivní mapy Prohlížení archiválií Ústředního archivu zeměměřictví a katastru* [online]. © 2006 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://archivnimapy.cuzk.cz/index_zemvest.html
- [19] HORÁK, Ondřej. Pozemková reforma a Pozořice. In: *Pozořice - Oficiální stránky* [online]. 6. 12. 2004 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://www.pozorice.cz/index.php?txt=pozemkova_reforma_a_pozorice_454
- [20] VELEŠÍK, Vladimír. OSÍDLOVÁNÍ SVITAVSKA v LETECH 1945 - 1947. In: *Zwittau* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.zwittau.cz/WEB/osidleni.htm>
- [21] KRAUS, Vladimír. Schneppendorf (Sluková) - Obyvatelé osady Slukov (Sluková) 1945-1965. In: *Zaniklé obce a objekty po roce 1945* [online]. 2.12.2011 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?lang=d&detail=1458501>
- [22] DĚJINY MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM: Organizační přípravy odsunu Němců. *Statutární město Ústí nad Labem - oficiální stránky* [online]. 1995 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.usti-nl.cz/dejiny/1945-95/ul-8-13.htm>
- [23] Česká republika. Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 89/1996 Sb., zákonem č. 103/2000 Sb. a zákonem č. 120/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 7. 5. 1992, 72/1992. Dostupné z: [http://www.zakonycr.cz/seznamy/344-1992-sb-zakon-ceske-narodni-rady-o-katastru-nemovitosti-ceske-republiky-\(katastralni-zakon\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/344-1992-sb-zakon-ceske-narodni-rady-o-katastru-nemovitosti-ceske-republiky-(katastralni-zakon).html)

- [24] PEŠL, Ing. Ivan. Katastr nemovitostí po kapkách (popáté): Evidence nemovitostí (1964 - 1992). *Zeměměřič*. 1998, 9+10/1998. Dostupné z: <http://www.zememeric.cz/9+10-98/knkapky5.html>
- [25] ČÚZK. *Návod pro vedení a správu katastru nemovitostí*. 2001. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/Predpisy/Resortni-predpisy-a-opatreni/Navody-CUZK/Navod_pro_vedeni_a_spravu_KN.aspx
- [26] Česká republika. Vyhláška č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška), ve znění vyhlášky č. 164/2009 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 5. 2. 2007, 10/2007. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/Predpisy/Stanoviska-k-aplikaci-vyhlasiky-c-26-2007/Vyhlska_c_26-2007.aspx
- [27] Česká republika. Zákon č. 139/2002 Sb. Zákon o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 21. 3. 2002, 57/2002. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-139>
- [28] ČÚZK. *NÁVOD PRO OBNOVU KATASTRÁLNÍHO OPERÁTU A PŘEVOD ve znění dodatků č.1, 2 a 3 (pracovní pomůcka)*. Praha, 2013. Dostupné z: [http://www.cuzk.cz/Predpisy/Resortni-predpisy-a-opatreni/Navody-CUZK/Navod-pro-OKOP_ve-zneni-dod-c-1-2c2-2c3-\(1\).aspx](http://www.cuzk.cz/Predpisy/Resortni-predpisy-a-opatreni/Navody-CUZK/Navod-pro-OKOP_ve-zneni-dod-c-1-2c2-2c3-(1).aspx)